

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Martin Peerna

**ÕPPEVAHENDITE VAJADUS PÄÄSTEALA
NOORTERINGIDES**

Lõputöö

Juhendajad:

Kadi Luht- Kallas, PhD

Riivo Mõlter, MA

Tallinn 2021

SISEKAITSEAKADEEMIA LÖPU- VÕI MAGISTRITÖÖ ANNOTATSIOON

Päästekolledž	Mai 2021
Töö pealkiri eesti keeles: „Õppevahendite vajadus päästeala noorteringides” Töö pealkiri võõrkeeles: „Need for teaching tools for youth rescue groups“	
<p><i>Lühikokkuvõte</i></p> <p><i>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja selle maht on ilma lisadeta 45 lehekülge. Tööl on 5 lisa. Töös on kasutatud 62 allikat. Lõputöö teema on aktuaalne, sest Päästeamet on tellimas päästeala noorteringide juhendajatele abivahendeid, kuid selle jaoks on vaja välja selgitada, millised need võiksid olla. Lõputöö teema on uudne, kuna õppevahendite vajadust päästeala noorteringides pole uuritud. Lõputöö uurimisprobleemiks on, et millist tuge noorteringide juhendajad vajavad päästeala noorteringide tegevuseks?</i></p> <p><i>Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada päästeala noorteringide vajadus õppematerjali loomiseks ja esitada ettepanekud päästeala noortetöö võimaluste suurendamiseks.</i></p> <p><i>Töö tulemusena selgus, et noorteringi tundide ettevalmistamisel on selle põhjalikkus seotud juhendaja kogemuse ja enesekindlusega. Tundide ettevalmistamisel lähtutakse õppekavast, mille järgi plaanitakse tegevused ja õppematerjalid. Noorteringi läbiviimisel kasutatakse mitmekesisist ja nüüdisaegsele õpikäsitlusele vastavat õppemetoodikat. Suuremas osas on õpe aktiivne ja õpilast kaasav, teatud määral kasutatakse ka traditsioonilisi õppevorme. Kasutusel olevad õppemeetodid vastavad päästeala noorteringide programmile. Olulisemateks õppemetoodilisteks põhimõteteks on teooria ja praktika vaheldamine, väliste koolitajate kasutamine, õuesõpe, füüsilisel keskkonnal ja realsel olustikul põhinevate simulatsioonide ning rollimängude ja eluliste ülesannete kasutamine.</i></p> <p><i>Õppevahenditest on kasutusel slaidiesitlused, videod, kasutusel on ka õppemängud, erialased raamatud, päästetehnika ja -varustus. Noorteringide juhendajad hangivad sageli õppematerjale internetist, vajadusel täiendavad neid. Juhendajate arvates on probleemiks kvaliteetsete õppematerjalid puudus.</i></p> <p><i>Selleks, et kohendada metoodikat erinevas vanuses laste iseärasustele, pakutakse erineva raskusastmega tegevusi ning ka teooriat esitatakse neile teistmoodi. Noorteringide juhendajad hoiduvad laste formaalsest hindamisest. Tagasisidet saadakse peamiselt jooksva teadmiste kontrolli kaudu ning oluliseks peetakse laste reaalselt tegutsemist ohtlikes olukordades.</i></p> <p><i>Uurimistulemuste põhjal tegi autor ettepaneku koondada kokku päästeringide juhendajate poolt väljatöötatud ja kasutatavad õppematerjalid ning moodustada nendest dünaamiline ja veebipõhine materjalide kogu. Lisaks sellele tegi autor ettepaneku korraldada juhendajatele seminar. Samuti tuleks kasuks kui juhendajad üksteist vastastikku külastaksid ja kogemusi jagaksid. Autor soovib korraldada õppemetoodilisi koolitusi noorteringide juhendajatele.</i></p>	
Võtmesõnad: päästeala noortering, pedagoogika, nüüdisaegne õpikäsitus	
Võõrkeelsed võtmesõnad: youth rescue group, pedagogy, modern learning approach	
Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Päästeameti strateegia aastani 2025	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
Töö autor: Martin Peerna Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.	
Allkiri:	
Vastab lõputöö nõuetele	Allkiri:
Juhendaja: Kadi Luht-Kallas	
Kaasjuhendaja: Riivo Mõlter	
Kaitsmisele lubatud	Allkiri:
Kolledži direktor:	

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. ÕPPIMISKÄSITLUSED PÄÄSTEALA NOORTERINGI JAOKS	8
1.1 Nüüdisaegsed õppimisteooriad	8
1.2 Nüüdisaegsete õppimisteooriate rakendamise toetamine	14
1.3 Eakohase õpetamise põhimõte	17
1.4 Õppemetoodika rakendamise eripära päästeala noorteringides	19
2. NOORTERINGIDE JA JUHENDAJATE UURING	25
2.1. Uurimismetoodika ja valim	25
2.2. Uurimistulemused	27
2.2.1. Rühmajuhtide taust ja kogemused	27
2.2.2. Noorteringi ettevalmistamine	29
2.2.3. Noorteringi läbiviimine	32
2.2.4. Noorteringi hindamine	38
2.2.5. Vajalik tugi noorteringi jaoks	39
2.3. Järeldused ja ettepanekud	41
KOKKUVÕTE	47
SUMMARY	50
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	51
LISAD	56
Lisa 1. Teemad päästeala ringi õppekavas	57
Lisa 2. Kutse uuringus osalemiseks	58
Lisa 3. Fookusgrupi intervjuu kava	59
Lisa 4. Noorteringi läbiviimise metoodika kategooriad	60
Lisa 5. Noorteringi läbiviimiseks vajaliku toe kategooriad	61

MÕISTED

Huviharidus – pikaajaline süsteemne juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal süvendatud teadmiste ja oskuste omandamiseks valitud huvialal (Haridus- ja Teadusministeerium, 2006, lk 23)

Huvitegevus – lühiajaline süsteemne juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal süvendatud teadmiste ja oskuste omandamiseks valitud huvialal (Haridus- ja Teadusministeerium, 2006, lk 23)

Noorsootöö – Noorsootöö on tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgseks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda (Noorsootöö seadus, 2020)

Noor – seitsme kuni kahekümne kuue aastane füüsiline isik (Noorsootöö seadus, 2020)

Õppevahend - õppeprotsessis kasutatavad abivahendid õpetamiseks ja õppimiseks.

Õppimine – seisundi, võimete, mõtlemise (teadvuse, väärtuste) muutust, mida ollakse võimelised kordama ja edasi arendama (Sarv, 2021)

SISSEJUHATUS

Päästeala noorterangi eesmärk on lastele anda praktilisi oskusi ja teadmisi, et nad suudaksid ohuolukordades õigesti tegutseda. Oluline oskus on ennetada ohte ja neid vältida. Nendes noorterangides võivad osaleda noored vanuses 7-19 aastat. Päästeala noorterange võib pidada õppevälisteks huviringideks. Ringe viivad läbi juhendajad, kes teevad selle juures koostööd Päästkeskuse, erinevate mittetulundusühingute ja muude partneritega. Noorterangid kasutavad oma tegevuseks vabatahtliku päästeseltsi, kutselise komando või kohaliku omavalitsuse ruume. Tegevus toimub regulaarselt ja järjepidevalt oktoobrist kuni mai lõpuni vähemalt 1,5 tundi nädalas või 6 tundi kuus. 2020.a. seisuga on tegutsevaid päästeala noorterange Eestis 38 ning juhendajaid on kokku 33. (Päästeamet, 2021)

Päästeameti strateegias on rõhutatud vabatahtlike päästjate tähtsuse suurenemist, mida soodustavad rahvastiku vananemine ja linnastumine. Vabatahtlikel päästjatel on selles olukorras oluline roll päästeteenuse kättesaadavuse tagamisel. Seetõttu on Päästeamet seadnud eesmärgiks vabatahtlike päästjate arvu suurenemise. Aastaks 2025 soovitake, et vabatahtlike päästeorganisatsioonide liikmeid oleks rohkem kui 4000 ja tunnistusega vabatahtlikke päästjaid üle 3000. (Päästeamet, 2016)

Päästeameti noorterangid on olulised vabatahtlike päästjate järelkasvu saamisel. Noorte huvi päästetegevuse vastu tõstes ja propageerides saame võimaluse suurendada tulevikus vabatahtlike päästjate arvu. Noorterangide vanema vanusegrupi kaudu on võimalik saada vabatahtliku päästja väljaõpet ning omandada vabatahtliku päästja kutsetunnistus. (Innusaar, 2014) Vabatahtlike päästjate puudus ja kutseliste päästjate kõrge keskmine iga ei ole probleem ainult Eestis. Seetõttu on ka Ameerika Ühendriikides kasutusele võetud noorte päästjate programm, mis põhineb päästeala noorterangidel. Programm on suunatud noorte seas päästevaldkonna suhtes huvi tekitamisel ning programmiga loodetakse saada vabatahtlikele päästjatele järelkasvu. (National Volunteer Fire Council, 2016)

Päästeala noorterangide tegevus on oluline ka noorsootöö arengu seisukohast. Noortevaldkonna arengukavas 2021–2025 on seotud noorsootöö väljakutseteks noorsootöö kättesaadavus noorele sõltumata nende elukohast ning võrdsed võimalused noorte arenguks kõigis Eesti piirkondades. (Haridus- ja Teadusministeerium, 2020) Vabatahtlike päästjate poolt, kes tegutsevad Eesti erinevates piirkondades, juhendatavad päästeala noorterangid võivad olla üheks võimaluseks, kuidas suurendada üleestiliselt noortele huvihariduse võimalusi.

Noortereringides juhendab osalejaid juhendaja, kes lähtub õpiväljunditest, mille alusel koostab ülesanded. Juhendajad võivad olla erineva ettevalmistusega ning oma töös võivad nad vajada mitmesuguseid tugimaterjale. Vastavalt päästeala noortereringide 2019.a. koolitusprogrammile peab noortereringi juhendajal olema päästealane eriharidus või ta peab olema läbinud 16-tunnise vabatahtliku päästja koolituse. Soovituslikud on pedagoogika, projektijuhtimise ja tuletõrjespordialased teadmised, esmaabikoolituse läbimine ja tutvumine juba tegutsevate noortereringide tööga. (Päästeamet, 2019) Käesoleval hetkel puuduvad ühtselt kasutatavad ning päästeala noortereringi tööd toetavad õppevahendid ning teadmine, millist tuge vajatakse. Siinkohal on tõstatatud töö **uurimisprobleem**, millist tuge noortereringide juhendajad vajavad päästeala noortereringide tegevuseks? Kuigi noortereringide juhendajatelt nõutakse, et juhul kui neil puudub päästeala eriharidus, siis peavad nad olema läbinud vabatahtliku päästja II astme koolituse (Päästeamet, 2019), ei ole nende jaoks kohustuslik pedagoogiline või noorsootöö alane haridus või koolitus, mistõttu tuleb arvestada, et noortereringide juhendajate oskused noori juhendada ja õpetada võivad olla madala tasemega ja sellest tulenevalt võib nende vajadus toe järgi noortereringide juhendamisel olla võrdlemisi suur.

Teema **aktuaalsus** seisneb selles, et Päästeamet on tellimas päästeala noortereringidele juhendajatele tugivahendeid, kuid selle jaoks on vaja välja selgitada, millised need võiksid olla. 2021.a. teisel poolaastal on Päästeametil koostöös Sisekaitseakadeemiaga plaanis koostada ühtne õppematerjal noortereringide juhendajatele ja ringides osalevatel noortele. Samuti on arenduses noorsootööalane koolitus uutele päästeala noortereringide juhendajatele, kellel puudub noorsootööalane koolitus.

Eelnevalt on uurinud Innusaar (2014) päästeala noortereringide jätkusuutlikku koolitusprogrammi ja Raud (2019) päästeala noortereringide õpiväljundipõhiseid hindamiskriteeriumeid ning nende sobivust ja võimalikku kasutuselevõttu (Raud, 2019). Käesoleva lõputöö teema on **uudne**, kuna õppevahendite vajadust päästeala noortereringides pole uuritud. Hetkel pole teda millist tuge noortereringide juhendajad vajavad, et paremini juhendada noorteringe.

Käesoleva töö **eesmärgiks** on välja selgitada päästeala noortereringide vajadus õppematerjali loomiseks ja esitada ettepanekud päästeala noortetöö võimaluste suurendamiseks.

Lõputöö eesmärgist tulenevalt on püstitatud järgmised **uurimisküsimused**:

1. Kuidas juhendajad valmistavad ette noortereringi läbiviimist?

2. Kuidas juhendajad viivad noorteringe läbi?
3. Kuidas juhendajad hindavad noorteringi tulemuslikkust?
4. Millist tuge noorteringi juhendajad vajavad?

Lõputööst tulenevalt on püstitatud järgnevad **uurimisülesanded**:

1. Koostada kirjanduse ülevaade nüüdisaegsetest õppimisteooriatest ja nende rakendamist päästeala noorteringi töös ja juhendajatele toe pakkumisel.
2. Selgitada välja, millist tuge noorteringide juhendajad vajavad päästeala noorteringide tegevuseks.
3. Teooria ja läbiviidud uuringu analüüsi põhjal teha ettepanekud õppevahendite loomiseks päästeala noorteringidele.

Andmete kogumisel lõputöös kasutab töö autor kvalitatiivset uurimismeetodit. Tegemist on osaga Päästekolledži arendusuuringust, mille eesmärgiks on vajaduste väljaselgitamine päästeala noorteringide õppematerjali loomiseks. Kvalitatiivsel uurimismeetodil viiakse läbi fookusgrupi intervjuud kõigis neljas regionaalses päästekeskuses. Tulemustele tehakse sisuanalüüs.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis annab autor teoreetilise ülevaate nüüdisaegsetest õppimisteooriatest ja nende korral rakendatavatest õppemeetoditest, eakohasest õpetamisest, õppematerjalidest ja teistest viisidest juhendajate toetamisel nüüdisaegse õppemetoodika rakendamisel ning õppemetoodikast päästeala noorteringide kontekstis. Teises peatükis kirjeldab autor uurimismetoodikat ja annab lugejale ülevaate tulemustest, mis on saadud uurimuse käigus. Antud tulemusi analüüsitakse ja tehakse järeldused ja ettepanekud.

1. ÕPPIMISKÄSITLUSED PÄÄSTEALA NOORTERINGI JAOKS

1.1 Nüüdisaegsed õppimisteooriad

Õppimine on üldkasutatav mõiste, mille tähendus võib olla kontekstist sõltuvalt erinev. Õppimine võib tähendada „seisundi, võimete, mõtlemise muutust ja seda ollakse võimelised kordama ja edasi arendama.“. Õppimise tulemusel toimuvad vähemalt minimaalsed muutused käitumises, teadvuses, teadmises, mõistmises, võimetes, hoiakutes ja suhtumises või oskustes. Sellest tulenevalt erineb õppimine füüsilisest kasvatamisest ja päritud käitumismustritest. Õppimine võib toimuda teadvustatult või teadvustamata ning see võib toimuda erinevatel tasanditel: indiviidi, rühma, organisatsiooni ja ühiskonna tasand. (Sarv, 2021)

Arusaamad õppimise eesmärkidest ja meetoditest on aja jooksul muutunud. Olulised muutused õppimisele lähenemises toimusid 20. sajandi lõpus ja 21. sajandi alguses. Sellised muutused on tingitud globaliseerumisest ja linnastumisest ning vajadusest sellega seonduvalt haridust ja õpetamist ümber korraldada. (de Kock, *et al.*, 2004, p. 145) Olulised muutused on toimunud ka tehnoloogia arengus, majanduses ja sotsiaalsfääris. Muutunud on töö olemus, mis on varasemaga võrreldes teadmiste ja teadmusmahukam, põhineb rohkem meeskonnatööl ja võrgustikel. Töötajatelt eeldatakse laiemaid teadmisi ja oskuseid kui varem – mitte ainult kitsaid erialaspetsiifilisi, vaid ka sotsiaalseid, kommunikatsiooni- ja koostööoskuseid. (Vinter, 2017, lk 8)

Kuigi sajandite jooksul on toimunud õpetamine traditsioonilistel viisidel, on sellisel lähenemisel tänapäevast ühiskonnakorraldust ja selle poolt inimestele esitatavaid nõudmisi arvestades puuduseid. Traditsiooniline õpe võimaldab küll omandada uusi teadmisi, kuid probleemiks on vähene seoste loomine. Sellest tulenevalt õppija küll talletab informatsiooni ja suudab seda taasesitada, kuid õpitust arusaamine ning suutlikkus õpitut rakendada võib jääda väheseks. (Chi & Wylie, 2014, p. 228) Samuti on traditsioonilise õppe juures probleemiks, et see võimaldab omandada spetsiifilisi teadmisi, kuid arendamata jäävad mitmed tänapäeva ühiskonnas olulised üldised oskused nagu kriitilise mõtlemise oskus, infootsinguoskus ja suhtlemisoskus. Traditsioonilise õppe puuduseks peetakse ka seda, et see ei soodusta keerulisematest seostest arusaamist ning ei toeta elukestvat õpet. (Dasu & Gujari, 2015, p. 205)

Tabelis 1 on võrreldud traditsioonilist ja nüüdisaegset õpikäsitlust. Traditsiooniline õpe põhineb õpetajakesksel lähenemisel. Õpetaja määrab ära selle, mida õpitakse, sest eeldatakse, et õpetaja

või õppekava koostaja teab paremini, mida on vaja õppida. Õppija valikuvõimalused on piiratud. (Edwards, 2011, lk 115) Traditsioonilisele õppele on iseloomulik tavapärase klassiruumi paigutuse kasutamine. Õppimise ajal õpilased istuvad kindla paigutuse järgi kohtadel näoga õpetaja suunas. Sellisel viisil on nende tähelepanu suunatud õpetajale, nad on valmis temalt informatsiooni vastu võtma, kuid selline klassiruumi paigutus ei soodusta õpilaste omavahelist infovahetust. (Petersen & Gorman, 2014, p. 63) Õpilased on suurel määral sõltuvad õpetaja juhendamisest, ei soodustata nende omaalgatuslikku ja iseseisvat õppimist, vaid eeldatakse õpetaja poolt antavate instruksioonide täpset täitmist (de Kock, *et al.*, 2004, p. 145).

Tabel 1. Traditsiooniline ja nüüdisaegne õpikäsitus (autori koostatud)

Traditsiooniline õpikäsitus	Nüüdisaegne õpikäsitus
Õpetajakeskne lähenemine	Õppijakeskne lähenemine
Teadmiste edasiandmine õpetaja poolt	Konstruktiiivne õpe ja teadmiste loomine õppija poolt
Individuaalne õpe ja õppijate vaheline konkurents	Sotsiaalne õpe ja õppijate vaheline koostöö
Passiivne õpe ja õppija vähene kaasatus	Aktiivõpe ja õppija kõrge kaasatus
Teoreetiline ja kontekstiväline õpe	Probleemipõhine õpe
Vähe õppemeetodeid – peamiselt klassiruumis toimuv õpe	Tähendusrikas ja situatiivne õpe
Sobiv teadmiste edasiandmiseks, kuid vähem efektiivne seoste loomisel ja teadmiste rakendamisel	Mitmekesine õppemethodika valik
	Sobivam lahendus mõistmaks nähtustevahelisi seoseid ja rakendamaks teadmisi praktikas

Nüüdisaegse käsitluse kohaselt on õppimise keskmes õppija ja tema vajadused. Sellest tulenevalt on õppijal otsustusõigus ja valikuvõimalused õppesisu, methodika ja õppimise tempo suhtes. (Lathika, 2016, p. 677) Nüüdisaegse õppimiskäsitluse lähtekohaks on seisukoht, et õppija õpib paremini, kui õpitav vastab tema vajadustele ja huvidele. Õppimist soodustab kui õppija tajub omandatavaid teadmisi ja oskusi enda jaoks kasulikuna kas olevikus või tulevikus. Seetõttu peab õpetaja selgitama välja õppijate huvi, eelnevad teadmised ja eesmärgid ning õpetamist vastavalt sellele kohandama. (Shang, *et al.*, 2001, p. 2–3)

Nüüdisaegse käsitluse kohaselt nähakse õppijat ja õpetajat partneritena, kes teevad õpieesmärkide saavutamise nimel koostööd. Õpetaja ülesandeks on eelkõige õppimiseks soodsa keskkonna loomine, õppijate juhendamine ja neile eeskujuks olemine. (Shang, *et al.*, 2001, p. 6) Õpetaja aitab õpilastel õppida, kuid võimaldab selle juures iseseisvust (Lathika, 2016, p. 677). Õpetaja peab olema õppijate võimestaja, kes aitab suurendada õpilaste kaasatust õppetegevusse ja soodustab õppijate vahelist koostööd. Õpetaja peaks suunama õppijaid rakendama erinevaid strateegiaid nagu analüüs, süntees ja hindamine. (Sewagegn & Diale, 2019, p. 37)

Traditsioonilise käsitluse kohaselt on õppimine suunatud teadmiste edasiandmisel õpetajalt õppijatele, seega on õpetaja peamiseks ja oluliseks teadmiste allikaks (Castronova, 2002, p. 2). Eeldatakse, et teadmised on varasemalt olemas ja objektiivsed – õpetaja teab, mis on õige või kuidas peab õppija käituma ning õpetaja annab neid teadmisi edasi. (Spooner, 2015, p. 17)

Nüüdisaegne lähenemine õppimisele tugineb konstruktiivsele käsitlusele. Nimetatud käsitlus tugineb arusaamale, et õppimise käigus toimub teadmiste konstrueerimine. Õppimine eeldab õpilaste aktiivset pingutust teadmiste loomisel, õpilasel ei ole võimalik ilma omapoolse pingutuseta teadmisi vastu võtta. Õppimine on suunatud informatsioonist arusaamisele, mitte selle meeldejätmisele hilisema taasesitamise eesmärgil. (Vinter, 2017, lk 12)

Konstruktiivse õppimise käigus luuakse midagi uut, seega on konstruktiivne õppimine suunatud sellele, et õppija genereeriks teavet, mis ei ole õppematerjalis otseselt olemas, kuid on materjali põhjal loodav. Konstruktiivse õppimise käigus õppija esitab informatsiooni uuel viisil ning loob seoseid. (Chi & Wylie, 2014, p. 222) Konstruktiivse õppimise puhul on õppimine avastuslik protsess, mille käigus õppija kogub uuritava nähtuse või probleemi kohta informatsiooni ja teeb selle põhjal järeldusi (Vinter, 2017, lk 12). Konstruktiivse õppimise eelduseks on varasemate teadmiste olemasolu õpitavas või sellega seotud valdkonnas. See võimaldab õppijal luua seoseid varasemate ja uute teadmiste vahel. Õppimise käigus aktiveeruvad õppijate varasemad teadmised (Brod, 2020, p. 2). Konstruktiivseteks õpitegevusteks võib olla õpilase omapoolsete jooniste ja skeemide koostamine, mis selgitavad õpitud, uute probleemide püstitamine ja küsimuste esitamine, hüpoteeside püstitamine, prognooside tegemine, erinevatest allikatest pärineva info ühendamine, õpitu reflekteerimine ja eneserefleksioonide koostamine. (Chi & Wylie, 2014, p. 222)

Traditsioonilise käsitluse kohaselt on õppimine peamiselt õpilase individuaalne tegevus, teadmiste allikaks on õpetaja ja õppematerjalid, kuid mitte teised õppijad. Traditsiooniline õpikäsitlus on orienteeritud õpilaste vahelisele konkurentsile, õpilasi võrreldakse hindamise teel ja innustatakse kaasõpilasi õpitulemustes edestama. (de Cock, *et al.*, 2004, p. 149) Kuigi konkurentsile keskendumine võib mõnikord suurendada õppijate motivatsiooni on sellel ka puuduseid. Tulemuseks võib olla õppijate liigne keskendumine õppimisega kaasnevale hindamisele ja välisele tunnustusele, mitte õppimisele endale. Samuti võib soov teisi õppijaid edestada muuta õppeprotsessi stressirohkeks. Kaasõpilaste edestamisele keskendumine ei motiveeri õppijaid üksteist aitama ja toetama ning vastastikku kogemusi vahetama, vaid õppija

võib olla huvitatud sellest, et teised õppijad oleksid temast vähem edukad. (Verdu, *et al.*, 2010, p. 31)

Nüüdisaegse käsitluse kohaselt on õppimine sotsiaalne protsess. See tähendab, et õppimine toimub suhtluses ja koostöös teiste ühiskonnaliikmetega. Selle käsitluse juures rõhutatakse inimese sotsiaalset olemust ja ühiskonnas osalemist. Õppimise juures peetakse tähtsaks sotsiaalsete oskuste arendamist. (de Cock, *et al.*, 2004, p. 148) Sotsiaal-konstruktivistliku lähenemise kohaselt on teadmiste konstrueerimisel oluline teiste õppijatega suhtlemine (Slabina, 2017 lk 49).

Nüüdisaegne lähenemine rõhutab õppijate vahelise koostöö tähtsust. Õppimine peaks toimuma väikestes rühmades, milles ühiselt lahendatakse probleeme ja ülesanded. Koostööl põhinev õppimine võib olla tulemuslikum, kui õppijad täiendavad üksteist ja jagavad omavahel teadmisi. Siiski on sellel ka nõrku külgi, näiteks probleem, et mõned õpilased võivad grupi tegevuses jääda passiivseks, panustada vähe ja loota teiste õpilaste pingutuse peale. (de Cock, *et al.*, 2004, p. 149). Vaatamata sellele, et probleeme lahendatakse koostöös, on ka koostööl põhineva õppimise lõppeesmärgiks rühma liikmete individuaalne areng (Slabina, 2017 lk 49).

Traditsioonilise käsitluse kohaselt on õppijal passiivne roll. Ta on teadmiste vastuvõtja ja õpetaja jäljendaja. (Spooner, 2015, p. 17) Traditsioonilise õppe probleemiks on õppija vähene kaasatus ning piiratud dialoog kaasõppijatega. Õppija loeb raamatut või kuulab loengut, kuid on sellest tegevuses üksi ja passiivne ning õppimine piirdub info vastuvõtmisega vaid ühest õpilasele etteantud allikast. (Shang, *et al.*, 2001, p. 2)

Nüüdisaegne õpikäsitlus seevastu rõhutab aktiivõppe tähtsust. Aktiivõppes toimub õppimine kogemuse ja tegevuste kaudu. Õppijal on õppeprotsessis keskne ja aktiivne roll ning teda ärgitatakse iseseisvalt tegutsema – otsima infot, mõtlema, uurima, katsetama ja avastama. (Baum-Valgma & Smoreitšik, 2010, lk 6) Kui passiivses õppes on õpilased vaiksed ja kuulavad õpetajat või loevad iseseisvalt, siis aktiivõppe tähendab paljudel juhtudel, et õpilased räägivad ja suhtlevad õppimise käigus. Aktiivõppes pakutakse õppijale võimalusi valida ise õppe kiirust ja suunda. (Johnson & Johnson, 2019, p. 60)

Aktiivõppe eeliseks on interaktiivsus (Shang, *et al.*, 2001, p. 2). Interaktiivsus võimaldab saada õpitust sügavat arusaamist ning see loob võimalused õpitu põhjal uute ideede arendamiseks (Chi & Wylie, 2014, p. 228). Interaktiivsuse saavutamise jaoks ei ole vajalik alati rakendada õppijate koostööd, selleks on sobiv ka õppija individuaalne tegevus. Interaktiivne õpe võib

põhineda õppija ja õppematerjali või mitme õppija omavahelisel interaktsioonil. Õppija ja õppematerjali vahelisse interaktsiooni võib seisneda tarkvaralahenduse kasutamisel, milles eeldatakse kasutajalt aktiivset tegevust ning mis omakorda annab kasutaja tegevustele tagasisidet. (Chi & Wylie, 2014, p. 223) Õppematerjali interaktiivsus võib olla erineva määraga, mis sõltub sellest, kui palju erinevaid valikuid ja funktsioone on õppija käsutuses (Sims, 2000, p. 46).

Aktiivõppe keskseks põhimõtteks on õppijate kaasatus. Selle aluseks on seisukoht, et kui õpilasi ei õnnestu õppetegevusse kaasata, siis tõenäoliselt nad ei õpi kuigi palju (Baker, 2016, p. 80). Kaasatus suurendab õpilaste motivatsiooni, paneb neid rohkem pingutama ning õpitulemustest huvituma (Johnson & Johnson, 2016, p. 60). Õpilaste kaasatus seisneb teatud liiki aktiivsetes tegevustes, millega kaasnevad motoorsed tegevused või õppevahendite mõjutamine. Aktiivõppega on tegemist juba siis kui õppija teeb loetu või kuuldu põhjal märkmeid või langetab valikuid õppematerjali osas, näiteks otsib raamatust või internetist iseseisvalt infot, üritab videost leida lõiku, mis annab vastuse tema jaoks olulisele küsimusele. (Chi & Wylie, 2014, p. 221) Oluline ei ole mitte niivõrd füüsiline aktiivsus, vaid vaimne ärksus, õppija kohalolek ja kaasatus tegevustesse (Baum-Valgma & Smoreitšik, 2010, lk 6).

Traditsioonilise õppe puhul on õppemetoodika valik võrdlemisi kitsas. Peamiselt rakendatakse loengu vormis klassiruumis toimuvat õpet. Traditsiooniline õpe võimaldab kasutada suuri klassiruumi, milles õpetaja saab korraga jagada oma teadmisi paljudele õppijatele. (Buckles & Hoyt, 2006, p. 75) Traditsioonilises õppes kasutatakse ka erinevaid harjutusi või ülesandeid, samuti mitmesuguseid teadmiste kontrolli vorme nagu kontrolltööd või eksamid. Enamasti on harjutused ja ülesanded individuaalsed ning nende puhul on õpetaja poolt täpselt ette määratud, mida õpilane peab tegema. (Bonesso, *et al.*, 2015, p.4) Samuti rakendatakse traditsioonilises õppimises lugemist, filmide või videote vaatamist, kuid nende puhul on õppijal passiivne informatsiooni vastuvõtja roll. (Spooner, 2015, p. 17).

Nüüdisaegse õpikäsitluse rakendamine võimaldab mitmekesise õppemetoodika rakendamist. Kuigi ka selle korral rakendatakse loenguid, siis muudetakse need aktiivsemaks ja vaheldusrikkamaks. Arvestades, et pikalt õpetajat kuulates õppijate tähelepanu hajub ja keskendumisvõime väheneb, lisatakse loengutesse aktiivseid tegevusi nagu küsimustele vastamine, testid, individuaalsed kirjalikud ülesanded, diskussioon, rühmatööd. (Buckles & Hoyt, 2006, p. 77) Nüüdisaegse õpikäsitluse kohaselt on oluline rakendada erinevaid aktiivõppe meetodeid, mille hulka kuuluvad mõistekaartide joonistamine, stsenaariumi- ja

juhtumisanalüüsid, mitmesugused kirjutamisülesanded, ajurünnakud, simulatsioonid ja rollimängud. (Zayapragassarazan, & Kumar, S. 2012, pp. 4–5). Aktiivõppes on võimalik rakendada erinevaid tehnoloogilisi vahendeid, nende hulgas erinevaid arvutiprogramme, simulatsioonikeskkondi (Coorey, 2016, p. 338).

Aktiivõppes rakendatakse koosõppe vorme, milleks on paaris- ja rühmatöö. Paaristöö on rühmatöö lihtsamaks vormiks. Koosõppe vormide kasutamise lähtekohaks on seisukoht, et koos õpivad õpilased sageli paremini kui üksi, sest nad saavad vastastikku kasutada teiste õppijate teadmisi ja kogemusi. (Baum-Valgma & Smoreitšik, 2010, lk 8) Õppijate vaheline suhtlus ja koostöö pakuvad võimalusi uute teadmiste koosloomeks, kuna õppijad saavad oma ideid ühendada, nendele tagasisidet anda ja neid selle põhjal edasi arendada. Diskussioon teiste õppijatega võimaldab õpitavat näha teiste vaatenurkade alt ja seega avardab arusaamist õpitavast. Selle tulemuseks võib olla uute teadmiste loomine. (Chi & Wylie, 2014, p. 228)

Rühmatöö rakendamisel on oluline, et osalejad teeksid omavahel koostööd, kuid samas kõik vastutaksid ülesande täitmise eest. Oluline on rühma liikmete vaheline suhtlus ja infovahetus. Rühma liikmete tegevus peab olema omavahel kooskõlastatud, rühma liikmetel võivad olla erinevad rollid ja ülesanded. (Baum-Valgma & Smoreitšik, 2010, lk 8) Rühmatöö hindamisel ja tagasiside andmisel tuleb arvestada rühma liikmete individuaalset panust, sest rühma töö käigus peaks iga rühma liige individuaalselt arenema (Johnson & Johnson, 2019, lk 67).

Tänapäevase õpikäsitluse alla kuulub probleemipõhise õpetamise rakendamine. Probleemipõhine õppimine kuulub konstruktiivse õppimise alla ning see põhineb seisukohal, et igapäeva elus toimub pidevalt õppimine probleemide lahendamise teel. Probleemipõhise õppe rakendamist toetab tõdemus, et igapäevaelus tuleb inimestel lahendada keerulisi ja mitmekülgset lähenemist nõudvaid probleeme. (de Kock, *et al.*, 2004, p. 147)

Probleemipõhise õppe korral antakse õppijatele õpetaja poolt ette probleem, mida õpilased asuvad lahendama. Probleem võib põhineda reaalsel elulisel olukorral. (Shang, *et al.*, 2001, p. 2) Reaalsetel situatsioonidel põhinevate probleemide lahendamine võib suurendada õppijate motivatsiooni, sest nad tajuvad paremini õpitava rakendusvõimalusi (Smith, *et al.*, 2005, p. 151). Probleemipõhine õpe toimub enamasti rühmatööna väiksemates gruppides, rühma liikmed peavad koguma probleemi lahendamiseks infot ja seda rühmasiseselt jagama (Johnson & Johnson, 2019, p. 61). Probleemipõhises õppes rakendatakse õppijate vahelist koostööd ja kasutatakse mitmeid infoallikaid, mis võimaldab ära kasutada erinevate õppijate teadmisi ja

kogemusi ning õpetada iseseisvalt probleemi lahendamiseks vajalikku teavet hankima (Shang, *et al.*, 2001, p. 2).

Traditsioonilise õppe korral ei keskenduta õpitava konteksti rakendamisele. Rõhuasetus on teoreetiliste teadmiste edasiandmisel universaalselt ja kontekstiväliselt. Õpetuses puudub praktiline pool või see on tagasihoidliku tähtsusega. (de Kock, *et al.*, 2004, p. 147)

Seevastu tänapäevase õpikäsitluse kohaselt on oluline, et õpitaval oleks õppija jaoks tähendus (Chi & Wylie, 2014, p. 220). Sellega seoses peetakse oluliseks, et õpe oleks situatiivne, mis tähendab, et õppimine toimub teadmiste tähendust ja rakendusvõimalusi pakkuv kontekstis. (de Kock, *et al.*, 2004, p. 147) Situatiivse õppimise korral eeldatakse, et see, mida õpilased õpivad, mõjutab nende käitumist tulevikus. Samuti kujundab õppimine õppijate identiteeti. (Hai-Jew, 2020, p. 191)

Kokkuvõtvalt võib väita, et nüüdisaegsete õppimisteooriate kohaselt on õppimine konstruktiivne, aktiivne ja sotsiaalne tegevus, mille keskmes on õppija huvid. Oluline on õppe tähendusrikkus ja situatiivsus ning rakendatakse probleemipõhist õpet. Võrreldes traditsioonilise õppega on metoodika mitmekesisem ja õppijat paremini kaasav.

1.2 Nüüdisaegsete õppimisteooriate rakendamise toetamine

Aktiivõppe läbiviimise osas on leidnud kinnitust, et aktiivõppe metoodika parimal viisil rakendamine on seotud õpetaja kogemusega. Reaalainete õpetajate seas läbiviidud uuringu tulemused näitavad, et suutlikkus aktiivõppe metoodikat rakendada on seotud õpetajate kogemusega aktiivõppe meetodite rakendamisel, kusjuures edukamalt said sellega hakkama õpetajad, kes on rakendanud aktiivõpet rohkem aastaid. Suurema ja väiksema kogemusega õpetajad eristusid kõige rohkem õpilaste kaasamise ja motivatsiooni suurendamise, õpilaste mõtlemisest arusaamise ning nende mõtte suunamise, õppijate vahelise koostöö soodustamise ja kogukonna tunde loomise ning sobivate lahenduste leidmises keerulisemate ja õpilastele raskusi valmistavate teemade käsitlemises. (Auerbach, *et al.* 2018, p. 6) Seega võib pidada tõenäoliseks, et aktiivõpet rakendavad rohkem õpetajad, kellel on sellega varasemaid kogemusi ning aktiivõppe rakendamine võib olla probleemiks õpetajatel või juhendajatel, kellel on selliseid kogemusi vähe või need puuduvad.

Kimonen ja Nevalainen (2005, p. 627) märgivad, et nüüdisaegsete õppemeetodite rakendamine nõuab õpetajatelt, et nad teadvustaksid vajadust muutusteks. See võib olla suuremaks

probleemiks vanematel õpetajatel, kes on pikemat aega harjunud traditsioonilistel viisidel õpetama. Oluline on ka organisatsioonipoolne toetus uute õppemeetodite kasutusele võtmiseks.

Nüüdisaegse õppemetoodika rakendamisel on oluline, et õpetajatel oleks selleks vastav kompetentsus. Pedagoogilise kompetentsuse ühe osa moodustab mitmesuguste õppemetoodikate rakendamise oskus koos oskusega valida sobivad meetodilised lahendused ja arvestada selle juures õppijate vajadustega. (Suciu & Mata, 2011, p. 420) Pedagoogiliste kompetentside arendamiseks on erinevaid võimalusi. Pedagoogilise haridusega inimesed omandavad neid kõrgkoolis, kuid kompetentside areng jätkub hilisemas täiendusõppes. Pedagoogilisi kompetentse on võimalik arendada ka iseseisva enesetäienduse teel ning pedagoogikaalastel koolitustel osaledes. (Safin, 2020, pp. 1–2)

Uurimistulemused näitavad, et nüüdisaegseid metoodikaid rakendavad tõenäolisemalt õpetajad, kes on õppinud rohkem pedagoogikat, õpetamisoskust ja arengupsühholoogiat (Peko & Varga, 2014, p. 69). Oluline on õpetaja pidev eneseareng, mis kriitilist suhtumist oma töösse ja pidevat eneserefleksiooni (Kimonen & Nevalainen, 2005, p. 632). Nüüdisaegsete metoodikate rakendamist soodustab õpetaja pühendumine professionaalsele enesearengule (Peko & Varga, 2014, p. 69). Aksit *et al.* (2016, p. 100) uurimistulemuste kohaselt on õpetajate ebapiisavad oskused kõige olulisemaks takistuseks aktiivõppe kui nüüdisaegse meetodi kasutamisel. Kui õpetajad tajuvad, et nad nüüdisaegset metoodikat ei valda, siis ei julge nad seda rakendada ning seetõttu jäävad nad kasutama traditsioonilist lähenemist.

Aktiivõppe rakendamine nõuab õpetajalt teistsuguseid oskuseid kui traditsiooniline õpetamine ning ka teistsugust suhtumist õpetamisse. Õpetajatel võib olla keeruline harjuda põhimõttega, et aktiivõppes ei ole õpetaja tähelepanu keskmes, vaid ta on rohkem õpilaste tegevuse jälgija ja sekkub sellesse vajadusel. Õpetajad võivad seetõttu karta kontrolli kadumist õpilaste üle. (Petersen & Gorman, 2014, p. 63)

Õppematerjalide ülesandeks on lisaks sellele, et need aitavad õppijatel õppida, toe pakkumine õpetajatele. Õppematerjalid pakuvad õpetajatele meetodilist tuge ning aitavad tagada, et õpe vastaks sisult õppekavale ja selle eesmärkidele. (Stara, *et al.*, 2017, lk 64) Õppematerjalide tähtsust õpetajale toe pakkumises kinnitavad Eesti II kooliastme õpetajate seas läbiviidud ohutuslaste teemade käsitlemise uuringu tulemused, milles selgus, et ohutuslaste teemasid käsitlevad nad pigem siis, kui õppematerjalides tuleb vastav teema (Tammiksaar, 2019, lk 64). Seega kui mõne teema kohta on sobivad õppematerjalid olemas, siis võib arvata, et see

soodustab antud teema käsitlemist ning vastupidi sobivate õppematerjalide puudusel võib jääda mõni teema käsitlemata.

Mulongo (2013, p. 166) uurimistulemuste kohaselt on sobivate õppematerjalide olemasolu õpetajate hinnangul kõige olulisemaks aktiivõpet soodustavaks teguriks, samas on selliste materjalide puudumine tähtsusest teiseks aktiivõpet takistavaks teguriks. Teiseks olulisemaks aktiivõppe rakendamist soodustavaks teguriks on õppetunni ettevalmistus õpetaja poolt ning vähemal määral soodustavad seda kooli juhtkonna ja lapsevanemate toetus ja sobiva suurusega õpperühmad. Aktiivõppe kõige tugevamaks takistuseks osutusid liiga suured õpperühmad ning lisaks sellele ka õpetaja poolne ebapiisav ettevalmistus, õpilaste puudumine õppetööst. (Mulongo, 2013, p. 166)

Aktiivõppe korral on õppematerjalide roll mõnevõrra teistsugune kui traditsioonilises õppes. Selle meetodi rakendamisel hangivad õpilased infot mitmetest allikatest, seega ei ole tavapärane õpik, mis peaks andma kogu õppijatele vajaliku info, enam nii kesksel kohal. (Smith, *et al.*, 2005, pp. 148–149)

Ka õppetundideks valmistumine on aktiivõppes teistsugune. Õpetajad ei pea ette valmistama mahukaid loengumaterjale, vaid selle asemel on vajalik keskenduda aktiivsete tegevuste ja ülesannete kavandamisele. Õpetaja peab õppetunnis aega otstarbekalt jagama, arvestades, et aktiivsed tegevused on ajamahukad – seega ei saa loengu vormis info edastamisele palju aega kulutada. (Smith, *et al.*, 2005, p. 155) Aktiivõppe kasutamine ei võimalda sama ajaga nii palju erinevaid teemasid käsitleda ja sama palju infot õpetaja poolt edastada kui traditsioonilises vormis õpe. Sellest tulenevalt on liiga mahukas õppekava ja sellele mittevastavalt väike õppetundide arv aktiivõppe rakendamise takistuseks. (Aksit, *et al.* 2015, p. 100) Teistsugune õppetundide ettevalmistamine võib olla õpetajate jaoks väljakutseks ja seetõttu on soovitatav, et esialgu õpetajad lisaksid õppesse üksikuid aktiivõppe elemente ning hiljem kogemuse lisandudes suurendaksid nende osatähtsust (Petersen & Gorman, 2014, p. 67).

Aktiivõppe nõuab õppijakeskseid õppematerjale, mis on õppija jaoks huvitavad, haaravad ja pakuvad neile võimalusi mitmekesisteks tegevusteks (Hamamrad, 2016, p. 38). Aktiivõppe võib põhineda iseseisval tööel, kuid selle puhul on oluline, et õppija ei jääks passiivseks info vastuvõtjaks. Seetõttu soovitatakse aktiivõppes interaktiivseid õppematerjale või õppematerjale, mis soodustavad õpilaste vahelist diskussiooni. Näiteks ainuüksi videote vaatamine õpilaste poolt ei ole aktiivõppe jaoks piisav, vaja on sinna lisada diskussioon või

küsimustele vastamine videos nähtu põhjal. Samuti soovitatakse luua interaktiivseid videoid, mis võimaldavad õppija aktiivset osalust, näiteks küsimustele vastamine video keskel või õppija suunamine iseseisvalt teema kohta täiendavat infot otsima. (Baker, 2016, p. 81) Samas on võimalik aktiivõppes edukalt kasutada õpikuid, kuid need peaksid sisaldama aktiivõppe tegevusi, samuti pakkuma õppijatele praktilisi näiteid. Kui sobivaid õppematerjale ei ole siis on võimalik neid õpetajal aktiivõppe vajadustele kohandada, kuid see suurendab õpetajate töökoormust. (Aksit, *et al.* 2015, p. 101)

Nüüdisaegse õpikäsitluse kohaselt peab õppematerjal võimaldama õppijal hankida infot vastavalt oma vajadustele ning õpiesmärkide saavutamisele. See peab võimaldama õppijal liikuda edasi endale sobivas tempos. Kui traditsioonilise õppe materjalid on staatilised, siis nüüdisaegset õpikäsitlust toetavad dünaamilised materjalid, mis tähendab, et õppija käsutuses olevad materjalid täienevad ja uuenevad ning õppija saab nende hulgast teha valikuid. (Shang, *et al.*, 2001, p. 11) Oluline on, et materjalid võimaldaksid õppijatel luua seoseid erinevate teemade vahel. Teemade käsitlused ei tohiks olla eraldiseisvad, peavad olema loengu- või tunnipõhised. (Smith, *et al.*, 2005, p. 145)

Seega aitavad nüüdisaegseid õppimisteooriaid praktikas rakendada nii õpetajate või juhendajate pedagoogilised kompetentsid kui sobivad õppematerjalid. Õppematerjalid on üheks vahendiks, mis pakuvad õpetajatele tuge. Õppematerjalid peavad olema õppijakesksed.

1.3. Eakohase õpetamise põhimõtte

Eakohasuse põhimõtte tähendab õpetamises seda, et õpetuses arvestatakse õppijate arengu iseärasusi lähtuvalt nende eest. Oluline on arvestada ealisi iseärasusi taju, tähelepanu, mälu ja mõtlemise osas. (Kõiv, 2010, lk 320) Nüüdisaegse õpikäsitluse kohaselt on õpetaja lapsele arengut soodustava keskkonna looja. See keskkond peab aga olema vastavuses lapse hetkeomaduste ja arengupotentsiaaliga. (Toomela, 2015, lk 25)

Oluline on, et õpetuses kasutatakse keelelisi vahendeid (sõnavara, lausekonstruktsioonid), mis oleksid koosõlas tema eakohase mõtlemise tasemega. Vastasel juhul ei suuda õpilane infot vastu võtta ning see ei toeta tema mõtlemist. See põhimõtte on eriti aktuaalne kõige nooremate ehk esimese kooliastme õpilaste puhul. (Uibu & Voltein, 2010, lk. 225)

Õpilaste vanusega arvestamine on kõige olulisem kuni 12-aastaste laste puhul, kes erinevad kõige rohkem täiskasvanud õppijatest, kuivõrd nad on oma kognitiivses, füüsilises, sotsiaalses

ja emotsionaalses arengus suhteliselt rohkem täiskasvanutest erinevad, samal ajal kui vanemad lapsed hakkavad arengus lähenema täiskasvanutele. (Nguyen, 2018, p. 2)

Esimeses kooliastmes peetakse oluliseks enesekohaste oskuste arendamist. Selles eas on oluline õpetaja käitumine, mis peaks toimima positiivse eeskujuna. Samuti on oluline õpetaja ja õpilase vahel positiivse suhte loomine, mis on erinevate õppemeetodite rakendamise aluseks. (Kõiv, 2010, lk 324)

Nooremate laste puhul sobivad õppemeetoditena hästi mängud, laulud, joonistamine ja lugude jutustamine. (Nguyen, 2018, p. 2). Mängu peetakse väga oluliseks õppemeetodiks kuni 8-aastaste laste jaoks, vanuse kasvades on soovitamam rakendada rohkem koostööl põhinevaid mängusid, rolli- ja simulatsioonmänge. Viimaseid peetakse sobivaks vanuserühmas 13-16-aastat. (DISBEG, 2018, lk 2–4) Martlew, *et al.* (2011, p. 73) peab mängu samuti oluliseks õppemeetodiks esimeses kooliastmes, märkides, et õppimist toetab planeeritud ja eesmärgistatud mäng. Mängu eeliseks võib pidada, et sellega arenevad laste sotsiaalsed oskused. Lisaks pakuvad mängud lastele seikluseid ja võimaldavad ennast proovile panna (DISBEG, 2018, lk 2).

Noorematel lastel on keeruline abstraktsetest mõistetest aru saada ning samuti jälgida õpetaja üksikasjalikke ja teoreetilisi selgitusi (Nguyen, 2018, p. 2). Noorematel lastel on probleemiks ka varasemate teadmiste ja kogemuste ära kasutamine. Seda takistab nii kogemuste puudumine kui piiratud oskused nendega seoseid luua. Nooremad lapsed vajavad õppimisel rohkem juhendamist, neil on keeruline valida ise sobivat õppimisstrateegiat. (Brod, 2020, p. 5)

Esimese ja teise kooliastme vaheliseks erinevuseks on, et kui nooremate laste puhul on kõige olulisem lapse enda suhestumine lähiümbrusega, siis teises kooliastmes on olulisem sotsiaalsete pädevuste arendamine ja tervikliku mina kujundamine erinevates arenguvaldkondades (füüsiline, emotsionaalne, intellektuaalne, moraalne, sotsiaalne) (Kõiv, 2010, lk 327). Sotsiaalsete pädevuste arendamist peetakse oluliseks ka kolmanda kooliastme laste puhul, kusjuures sellega on vähem või rohkem võimalik tegeleda igasuguste õppetegevuste juures. Sotsiaalsete pädevuste arendamiseks on olulised rühmatööd ja diskussioonid. (Kaldoja, 2015, lk 197)

Mida vanemate lastega on tegemist, seda rohkem on võimalik ära kasutada nende varasemaid kogemusi ja teadmisi. Sellel põhjusel on vanemate laste puhul omavaheline kogemuste vahetamine ja üksteiselt õppimine tulemuslikum. See soodustab vanemate laste puhul koostööl

põhinevate meetodite rakendamist. (Brod, 2020, p.5) Vanuserühmas 13-16-aastat peetakse sobivaks arutelude ja diskussiooni rakendamist, mis võimaldavad lastel oma teadmisi ja kogemusi rakendada (DISBEG, 2018, lk 4).

Konstruktiiivse õppimise tehnikad on enamuses sobivad alates teisest kooliastmest ning kõige paremini on need rakendatavad gümnaasiumiealistel õpilastel ja ka kõrgkoolides. Mõistekaartide koostamise osas on leidnud kinnitust, et see on efektiivne meetod juba 4.-8. klassi õpilastel, kusjuures noorematel lastel on takistuseks kirjutamisoskus. Nooremad lapsed saavad paremini hakkama ülesannetega, kus nendel tuleb täiendada osaliselt varem koostatud mõistekaarti. Selgituste koostamist ei peeta sobivaks lastele alla 9 eluaasta. Oletuste tegemise sobivus on leidnud kinnitust 6. klassi õpilastel. Küsimuste koostamine on osutunud tulemuslikuks 4.-5. klassi õpilastel, kuid selles vanuses vajavad õpilased sobivaid näidisküsimusi. Seevastu proovitestide lahendamine on konstruktiivsetest õppimistehnikatest osutunud sobivaks juba algklasside lastel, kuigi selle efektiivsus vanuse kasvades suureneb. Jooniste koostamist peetakse algklasside lastel sobivaks üksnes piisava juhendamise tagamisel. (Brod, 2020) Seega võib üldistada, et mida nooremate õpilastega on tegemist, seda rohkem nad vajavad üldistamist konstruktiivse õppimise juures.

1.4. Õppemetoodika rakendamise eripära päästeala noorteringsides

Päästeala noorteringside tegevust võib liigitada noorsootöö alla. Noorsootöö on „tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgeks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda“ (Noorsootöö seadus, 2020). Sellest tulenevalt ei ole nendes ringides toimuva õppe eesmärgiks mitte üksikute ja kitsaste oskuste arendamine, vaid tegevus peab olema laiemalt suunatud isiksuse arendamisele ja aitamisele õppida ühiskonnas paremini toime tulema. Järelikult on oluline, et päästeala noorteringsid arendaksid mitmesuguseid oskuseid ja valmistaksid noori ette erinevate olukordadega toimetulekuks. (Raud, 2019, lk 10) Noorsootöö puhul on oluline, et selle juures võetaks arvesse noorte vajadusi ja huvisid ja et tegevus põhineb noore vabal tahtel (Noorsootöö seadus, 2020).

Samas on päästeala noorteringside puhul tegemist ka õppetöövälisel ajal toimuva noorte huvitegevusega (Innusaar, 2014, lk 15) kuigi tulenevalt sellest, et see toimub pikaajalise õppekava alusel, oleks kohasem seda käsitleda kui huviharidust. Huviharidus on üheks noorsootöö valdkonnaks, mille puhul on tegemist „pikaajalise süsteemse juhendatud

tegelemisega huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal süvendatud teadmiste ja oskuste omandamiseks valitud huvialal.“ Huvitegevus vastab sarnasele definitsioonile, kuid selle puhul on tegemist lühiajalise huvialaga tegelemisega. (Haridus- ja Teadusministeerium, 2006, lk 23) Eelnevaga seondult on USAs rõhutatud, et päästeala noorteringide tegevus peaks olema huvitav ja meeldivat vaba aja sisustamist võimaldav, kuid samas ka oskusi arendav (National Volunteer Fire Council, 2020, p. 9).

Kõige üldisemalt on päästeala noorteringides käsitletavateks teemadeks (Päästeamet, 2021):

- Tuleohu ennetamine, tegutsemine tulekahju puhkemisel ja esmaste tulekustusvahendite kasutamine;
- Veekogudega kaasnevad ohud, hädasolija märkamise viisid ja selle korral õige tegutsemine;
- Tutvumine Häirekeskuse tööga, hädaabinumbri 112 helistamine ning abilistel tee juhatamine;
- Esmaabivõtete kasutamine;
- Kodukeemia märgistuse tundmine, elektriga seotud ja looduses esinevad ohud;
- Kriisolukord ja selleks valmistumine;
- Ohtlike esemete äratundmine ja õige käitumine nende leidmise korral;
- Füüsiline aktiivsus ja tervislikud eluviisid;

Seega on päästeala noorteringides õpetatavate teemade ring väga lai. Vanuserühmades 7–10 aastat ning 11–15 aastat on teemad suuremas osas samad, sisaldades nii tuleohutust, esmaabi, päästevarustust- ja tehnikat, olmeohutust, veeohutust, eriolukordasid, liiklusohutust, õnnetusteadete menetlemist ja demineerimist. 16–19 aastaste noorte vanuserühmas on aga suurem osatähtsus päästetööde korraldusel ja päästetöödega seotud spetsiifilistel teemadel nagu tulekustutustööd või vesivarustus. Samuti on vanemas vanuserühmas rohkem teoreetilisi teemasid nagu õigusalsused, päästeseaduse ja meetmete rakendamine ning põlemiskeemia- ja füüsika. (Lisa 1)

Päästeala noorteringides toimuva õppe üheks eesmärgiks on õpetada lastele õiget käitumist mitmesugustes ohuolukordades, näiteks tulekahju, kriisolukorra või veekogudega kaasnevate ohtude puhul (Päästeamet, 2021). Eriti just nooremate laste puhul on probleemiks, et nad ei suuda ohuolukordadele adekvaatselt iseseivalt reageerida ning nad võivad jääda ootama täiskasvanute abi (Çakiroğlu & Gökoğlu, 2019, pp. 58). On teada, et ohtlikes olukordades suudavad elukogemuse pinnalt sobival viisil tegutseda vanemad lapsed, seega vajavad just

nooremad lapsed kõige enam ohutuselast õpet, et kaitsta ennast mitmesuguste ohtude eest, näiteks evakueerumine tulekahju korral (Mytton, *et al.*, 2017, pp. 148). Ohutuselast on oluline, et lapsed omandaksid praktilisi oskuseid, kuidas ohuolukorras tegutseda. Selliste oskuste omandamine nõuab praktilist harjutamist, näiteks, kuidas liikuda tulekahju korral ruumides. (Smith & Ericson, 2009, p. 96)

Vanemates vanuserühmades muutub olulisemaks spetsiifilisemate päästetöödega seotud oskuste omandamine. Selliste oskuste omandamine valmistab noori ette tulevikus tegutsenaks kutselise või vabatahtliku päästjana. Sellest tulenevalt on oluline õigete ja ohutute töövõtete õpetamine. (National Volunteer Fire Council, 2020, p. 9) Alates 13. eluaastast peetakse sobivaks hakata rakendama täiskasvanutega sarnaseid koolitusi. Sealjuures on võimalik osalemine ühistel koolitustel täiskasvanud vabatahtlike või elukutseliste päästjatega. (DISBEG, 2018, lk 4)

Päästeala noorterühmade puhul tuleb arvestada, et seal osalevad erineva vanusega lapsed. Noorterühmad on mõeldud lastele vanuses 7–19 aastat (Päästeamet, 2021). Innusaar (2014, lk 24) andmetel jäävad tegelikkuses rühmades osalevad lapsed vanusevahemikku 6–17 aastat, kusjuures kõige suurem osa lastest jääb vanusevahemikku 10–13-aastat. Nooremaid ja vanemaid lapsi on vähem.

Vastavalt Innusaar (2014) poolt väljatöötatud päästeala noorterühma õppekavale on noorterühma tegevuses ülekaalus praktiline õpe. 7–10 aastaste laste puhul on nelja õppeaasta peale kokku 172 akadeemilist tundi õpet, millest 114 tundi moodustab praktiline õpe, 24 on teooriatunnid, millele lisandub 34 tundi iseseisvat tööd. 11–15 aastastele lastele on õppekavas ette nähtud viie õppeaasta peale 240 akadeemilist tundi õpet, millest 148 tundi on praktilist õpet, 52 on teooriatundi ning iseseisvat tööd on ette nähtud 40 tundi. 16–19 aastastele noortele on kolme õppeaasta peale ette nähtud 144 tundi akadeemilist tundi õpet. Sellest 93 tundi moodustab praktiline õpe ning teooriatunde on 36. Iseseisva töö maht on 15 tundi. Seega praktiline õpe on kõige suurema osatähtsusega nooremates vanuserühmades ning vanuse kasvades suureneb teooriatundide osakaal. Praktilise õppe suuremat osakaalu noorematel lastel põhjendatakse seisukohaga, et see võimaldab neil teadmisi paremini kinnistada ja loob aluse teooriale keskendumiseks keskmises ja vanemas vanuserühmas. (Innusaar, 2014)

Võib väita, et päästeala noorterühma õppekava nõuab aktiivõppe meetodite kasutamist. Ka loengute puhul on rõhutatud, et need peavad olema aktiivsed. Õppemeetodid on vanuserühmade

lõikes sarnased, va mängimine, mis on ette nähtud 7–10 ja 11–15 aastastel lastel, kuid mitte 16–19 aastastel lastel. Mõned erinevused vanuserühmade vahel esinevad ka iseseisva töö meetodites. (Tabel 2)

Tabel 2. Õppemeetodid päästeala noorterangi õppekavas (autori koostatud Innusaar, 2014 järgi)

Õppemeetod	7–10 aastat	11–15 aastat	16–19 aastat
Aktiivne loeng	X	X	X
Õppefilmide vaatamine ja analüüsimine	X	X	X
Praktilised harjutused	X	X	X
Mängimine	X	X	
Meeskonna- ja paaristöö	X	X	X
Sportimine	X	X	X
Ekskursioonid/reisid	X	X	X
Laagrid	X	X	X
Päästealase kirjanduse lugemine (iseseisev töö)	X	X	X
Kodus ja koolis tuleohutusjärelvalve kontrolli teostamine (iseseisev töö)		X	
Õppetunni konspekti koostamine (iseseisev töö)			X

Päästeala noorterangi õppeprogrammi kohaselt on samuti kesksel kohal aktiivõppe meetodite rakendamine, millest mitmed on kasutusel juba 7–9 aasta vanustel lastel (arutelu, rühmatöö, rollimäng. Õppeprogrammis on 7–9 aastaste laste ning 10–13 aastaste laste puhul õppemeetodid sarnased, kuid 14–16 aastastel lisanduvad juhtumianalüüs ja uurimisprojekt, 17–19 aastastel aga praktiline tegevus, nooremate juhendamine ning projektide väljatöötamine ja rakendamine. (Tabel 3)

Tabel 3. Õppemeetodid päästeala noorterangi õppeprogrammis (autori koostatud Päästeamet, 2019 järgi)

Õppemeetod	7–9 aastat	10–13 aastat	14–16 aastat	17–19 aastat
Jutustus	X			
Arutelu	X	X	X	
Juhtumianalüüs			X	
Rühmatöö	X	X		
Demonstratsioon	X	X		
Rollimäng	X	X	X	
Käitumise modelleerimine	X			
Uurimisprojekt			X	
Praktiline tegevus				X
Nooremate juhendamine				X
Projektide väljatöötamine ja rakendamine				X

Aktiivõppe kasutamise sobivust päästeala teemade õpetamiseks noortele, kinnitavad ka Eesti II kooliastme õpetajate seas läbiviidud ohutuslaste teemade käsitlemise uuringu tulemused. Nende kohaselt on aktiivõppe sagedasti rakendatavaks meetodiks ning uuringust selgus, et õpetajad kasutavad nende teemade käsitlemisel selleks sobivaid meetodeid – rühmatöid, rollimänge, arutelusid, probleemsituatsioone, mõistekaarte, töölehti, piltide joonistamist ja

vestlust. Õpetajad otsivad ise sobivaid õppematerjale lisaks õpikutele juurde videote ja töölehtede näol. Samuti arutletakse meedias kajastatud ohutusega seotud sündmuste ja uudiste üle. (Tammiksaar, 2019, lk 55) Mitmesuguste aktiivõppe meetodite kasutamine on ette nähtud gümnaasiumiõpetajatele mõeldud pääste ja esmaabi üldkursuse õpetajaraamatus, mis on suunatud õpetajatele, kes õpetavad valikõppeainet „Sisekaitseõpe“. Selles raamatus on õppemeetoditena rakendust leidvad paari- ja rühmatöö, arutelud (Luht-Kallas, 2020).

Päästeala noorteringides omandavad lapsed mitmesuguseid praktilisi oskusi ja käitumisi. Nende puhul saab rakendada käitumuslike oskuste treeningut (*behavioural skills training*). Selline treening on suunatud mõne uue oskuse omandamisele. Eesmärgiks on õppija praktilise käitumise muutumine ning õpitud oskuse rakendamine reaalses olukorras. Käitumuslike oskuste treening koosneb instruktiaazist, modelleerimisest, praktilisest harjutamisest ning tagasiside andmisest. Nende jaoks on võimalik rakendada erinevaid õppemeetodeid, näiteks modelleerimine võib toimuda rollimängu või video abil, tagasisidet võib anda suuliselt või kirjalikult. (Dib, 2012, p. 437) Käitumuslike oskuste treeningut on rakendatud ohutu käitumise õpetamiseks. Selles käigus instruktiaži abil antakse õppijatele teave, kuidas ohuolukorras käituda. Modelleerimise abil näidatakse ette õige käitumine. Praktilise harjutamise käigus õppijad harjutavad õiget käitumist ning seejärel antakse neile tagasisidet. Neid protsesse on vajalik rakendada seni, kuni õpitud oskus on soovitud tasemel omandatud. (Fu & Li, 2020, p. 2) Käitumuslike oskuste treeningut saab rakendada juba koolieelses eas olevate laste puhul, kuid see on kasutatav ka vanematel lastel, mitmesuguse ohutuslase käitumise omandamiseks. Seda on kasutatud tuleohutuse, liiklusohutuse, seksuaalse väärkohtlemise ning tulirelva õnnetuste ärahoidmise alastes lastele suunatud koolitustes. (Miltenberger, 2008, p. 32)

Päästeala noorteringide üheks teemaks on lastele ohutu tegutsemise õpetamine. Näiteks Ungaris peetakse päästeala noortetöös lisaks vabatahtlike päästjate järelkasvu saamisele üldist ohutuskultuuri edendamist õpetades lastele ohutut käitumist erinevates olukordades. (Varga, 2018, p. 357). Ohutu tegutsemise õpetamiseks on edukalt rakendatud arvuti poolt vahendatud õpet. USAs on noorematel lastel tulemuslikuks osutunud vastavate arvutimängude kasutamine, mida on rakendatud juba 4 aastastel lastel. Arvutimängud on lastele atraktiivseks õppemeetodiks ja need võimaldavad iseseisvat õppimist. Arvutimängud pakuvad erinevaid meelelisi kogemusi ning tänu oma köitvusele motiveerivad lapsi õppeprotsessi kordama, mis soodustab teadmiste kinnistamist. (Coles, *et al.*, 2007, 548)

Päästeala noorteringide jaoks võib olla sobiv rakendada virtuaalreaalsusel põhinevat õpet, kuna see on samaaegselt lastele huvitav, ohutu ja pakub reaalsele olukordadele sarnaseid kogemusi. Virtuaalreaalsusel põhineva õppe eelisteks on interaktiivsus koos vahetu tagasiside saamisega. Virtuaalreaalsus võimaldab õpetada praktilisi oskuseid ja käitumist erinevates olukordades. Virtuaalsel reaalsusel põhinevat õpet on edukalt rakendatud Türgis 9–11 aastastel lastel tuleohutusosalase käitumise õpetamisel. Edukas õpitulemuste saavutamine on osutunud positiivselt seotuks laste poolt tajutava kohalolekutunde ja keskkonna realistlikkusega. (Çakiroğlu & Gökoğlu, 2019, pp. 66). Virtuaalreaalsuse õpetamist laste tuleohutuse teemadel võib õigustada põhjusel, et see on lastele huvipakkuv, mis suurendab nende õpimotivatsiooni. Virtuaalreaalsusel põhinevat õpet võib kombineerida teiste õppemeetoditega. Lisaks sellele võib virtuaalreaalsus aidata kaasa teadmiste omandamisele, kuna sellega saavad lapsed reaalsusele väga lähedase kogemuse, mis stimuleerib nende meeli. Laste ohutusosalases õppes on probleemiks, et õigete käitumiste õppimine klassiruumi tingimustes ei taga alati õpitu rakendamist reaalses olukordades. Virtuaalreaalsus võib aidata seda probleemi lahendada, pakkudes lastele praktilisemaid kogemusi. (Smith & Ericson, 2009, p. 96)

Seega õpitakse päästeala noorteringides mitmesuguseid oskuseid ja teadmisi, mistõttu on vajalik kasutada erinevaid õppemeetodid. Kombineeritakse teoreetilist ja praktilist õpet ning oluliseks peetakse aktiivõppe kasutamist. Õppemetoodika valikul tuleb arvestada, et noorteringides osalevad erinevas vanuses lapsed.

2. NOORTERINGIDE JA JUHENDAJATE UURING

2.1. Uurimismetoodika ja valim

Käesolevas lõputöös läbiviidud empiiriline uurimus moodustab ühe osa Päästekolledži arendusuuringust, mille eesmärgiks on vajaduste väljaselgitamine päästeala noorteringide õppematerjali loomiseks.

Kvalitatiivse uurimisviisi lähenemine on põhjendatud töö eesmärgist ja uurimisküsimustest lähtuvalt. Töös soovitakse välja selgitada vajadused õppematerjali loomiseks ning samuti uuritakse millist tuge päästeala noorteringi juhendajad vajavad. Vajadused õppematerjali loomiseks ja tugi noorteringi läbiviimiseks võivad olla mitmekülgsed. Nagu eelmises peatükis selgus võib selline toetus lisaks sobivatele õppematerjalidele seisneda veel pedagoogikaalases hariduses või koolituses (vt lk 15), samuti organisatsioonipoolses toetuses (vt lk 14–15). Kvalitatiivse uurimisviisi kasutamine on sobiv siis, kui nähtusi soovitakse mõista pigem sõnaliste kui arvandmetega ning samuti siis, kui soovitakse teada saada nähtuste kirjeldusi ja tõlgendusi (Laherand, 2010, lk 15). Praegusel juhul ongi tegemist olukorraga, kus soovitakse saada teada, kuidas noorteringide juhendajad mõistavad ja kirjeldavad vajadust õppematerjali loomiseks.

Kvalitatiivse uuringu andmete kogumiseks rakendati käesolevas lõputöös fookusgrupi intervjuud. Selle puhul on tegemist meetodiga, mille korral intervjuueeritakse korraga väikest gruppi inimesi. Meetodi eeliseks on, et grupi liikmed saavad intervjuu käigus üksteist täiendada ja parandada, mille tulemusena kerkivad esile ühised ja levinumad seisukohad ning üksikute inimeste äärmuslikud seisukohad jäävad kõrvale. (Laherand, 2010, lk 220)

Kvalitatiivses uuringus on valimi koostamine vähem formaalne ning küsimuseks ei ole mitte valimi suurus, vaid milliseid objekte uurimiseks valida (Õunapuu, 2012). Töö autor võttis valimi koostamise aluseks selle, et Päästeamet jaguneb regionaalselt neljaks regiooniks (Põhja, Lääne, Lõuna ja Ida regioon). Vastavalt sellele saab jaotada päästeala noorteringid samuti nelja regiooni vahel. Töö autor otsustas kaasata valimisse liikmeid igast regioonist ja moodustati fookusgrupid regioonide kaupa.

Enne fookusgrupi intervjuu läbiviimist võttis lõputöö autor valimisse kaasatud noorteringi juhendajatega e-posti teel ühendust kirjaga, mis on toodud lisas 1. Kirjas selgitati uuringu

läbiviimise eesmärgi ja intervjuu korraldust. Samuti selgitati, kuidas intervjuuga kogutud andmeid kasutatakse. Intervjueeritavalt saadi nõusolek intervjuu salvestamiseks.

Enne fookusgrupi intervjuu läbiviimist koostas lõputöö autor intervjuu kava (Lisa 2). Intervjuu algas sissejuhatava osaga, mille käigus intervjueerija tutvustas ennast ja uuringu läbiviimise eesmärgi. Seejärel palus intervjueerija tutvustada ennast fookusgrupis osalejatel. Uuringu läbiviimise eesmärkide vajalikkust fookusgrupi intervjuu alguses on märkinud McLafferty (2004, p. 191)

Intervjuu põhiosa koosnes 11 küsimusest. Nende küsimustega uuriti, kuidas rühmajuhendajad planeerivad ja ettevalmistavad tunde ning millist erialast ettevalmistust nad vajavad tundide ettevalmistamiseks. Seejärel uuriti, kuidas nad moodustavad gruppe, kuidas viivad tunde läbi. Järgnevalt uuriti õppevahendite kasutamise kohta tundide läbiviimisel ja ettevalmistamisel. Sellele järgnesid küsimused tundides kasutatavate ülesannete ja õppemeetodite kohta, sh õppemetoodika kohandamine arvestades laste vanust. Intervjuu küsimused koostati poolstruktureeritult, mis tähendab, et küsimused ei ole rangelt ette antud ja nende sõnastust võib intervjueerija intervjuu käigus kohandada (Hair 2015, p. 191). See võimaldas olla intervjueerimisel paindlik ja saada väärtuslikumat teavet ja rohkem infot töö uurimisküsimuste kohta.

Intervjuu läbiviimise käigus esitas intervjueerija varasemalt kavandatud küsimuste vahele täiendavaid küsimusi, mis aitasid tekitada diskussiooni. Selline lähenemine vastab Laherand (2010, lk 221) seisukohale, mille kohaselt on intervjueerija fookusgrupi intervjuus moderaatoriks, kelle ülesandeks on diskussiooni soodustada.

Intervjuud viidi läbi Skype vahendusel. Selline lähenemine valiti tulenevalt töö kirjutamise ajal Eestis esinenud COVID-19 pandeemiast. Intervjuud toimusid perioodil 9.–15. märts 2021. a. Intervjuud salvestati vastajate nõusolekul ning intervjueeritavad andsid nõusoleku oma nimede avaldamiseks uuringus. Intervjuude transkribeerimisel kasutati TTÜ Küberneetika Instituudi foneetika- ja kõnetehnoloogia laboris väljatöötatud rakendust (Alumäe, *et al.* 2018) , mis võimaldab helifailide automaatset transkribeerimist. Hiljem kuulas autor salvestised üle ja selle põhjal korrigeeris transkriptsioone.

Viidi läbi seitse intervjuud, milles osales kokku 16 päästeala noorteringide rühmajuhti (Tabel 4). Intervjuudes osales 1–3 rühmajuhti. Intervjuude ajaline kestus jäi vahemikku 14–74 minutit. Intervjueeritavatele on tsitaatide juures viidatud Tabelis 4 olevate numbritega.

Tabel 4. Kokkuvõte intervjueeritavatest

Nr	Regioon	Intervjuu kuupäev	Intervjuu kestus (min: sek)
1-1	Ida	9.03.2021	26:44
2-1	Lõuna	9.03.2021	56:30
2-2	Lõuna	9.03.2021	56:30
2-3	Lõuna	9.03.2021	56:30
3-1	Lääne	10.03.2021	14:03
4-1	Põhja	10.03.2021	41:57
4-2	Põhja	10.03.2021	41:57
5-1	Ida	15.03.2021	52:38
5-2	Ida	15.03.2021	52:38
5-3	Ida	15.03.2021	52:38
6-1	Lääne	15.03.2021	49:19
6-2	Lääne	15.03.2021	49:19
7-1	Ida	15.03.2021	73:54
7-2	Ida	15.03.2021	73:54
7-3	Ida	15.03.2021	73:54
7-4	Ida	15.03.2021	73:54

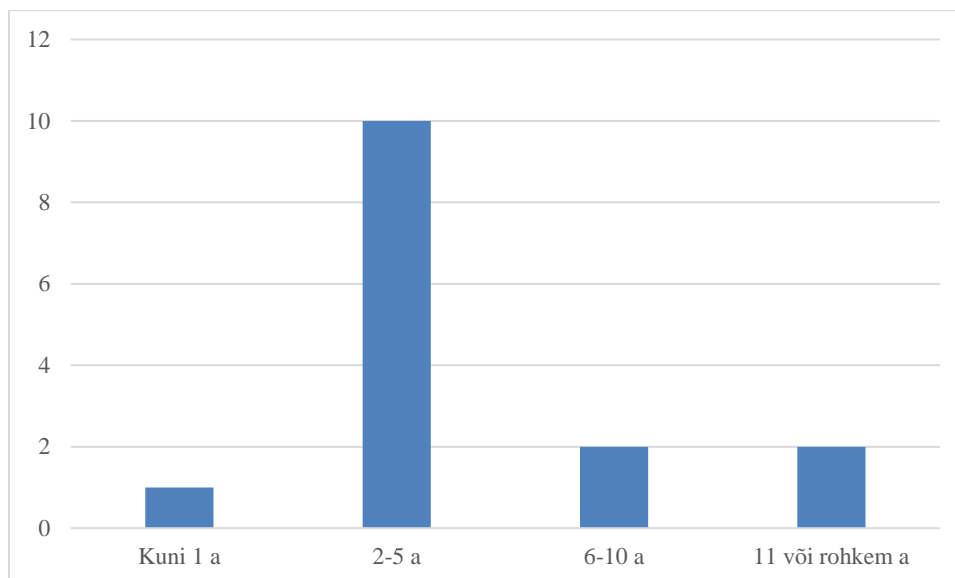
Intervjuude analüüsimisel rakendati kvalitatiivset sisuanalüüsi. Kasutati induktiivset kodeerimist, mis tähendab, et kategooriad ja alamkategooriad moodustati vastuste sisu põhjal ning need ei olnud eelnevalt kindlaks määratud. Kodeerimisel kasutavaks tarkvaraks oli QCMap.

Intervjuude tulemuse esitamiseks koostati moodustatud kategooriatest ja alamkategooriatest tabelid. Kategooriate moodustamisel lähtuti avatud kodeerimisest. Intervjueeritavate vastuseid illustreeriti tsitaatidega. Tsitaatidele on viidatud tabelis 4 toodud intervjueeritavate numbritega.

2.2. Uurimistulemused

2.2.1. Rühmajuhude taust ja kogemused

Uuringus osalenud rühmajuhude kogemus noorterühma juhendamisel jääb vahemikku 1–17 aastat. Ülekaalukalt kõige rohkem on valimis rühmajuhude, kes on tegelenud noorterühma juhendamisega 2–5 aastat. Vaid üks rühmajuhud on sellest väiksema kogemusega. (Joonis 1). Kõikide rühmajuhude kogemus ei ole katkematu, osadel on jäänud sellesse tegevusse pause. Seega uuringus osalenud rühmajuhud ei ole enamuses väga pikaajalise kogemusega, kuid nende kogemusi võib pidada piisavaks, et neil oleks tekkinud arusaam noorterühma juhendamisest ning sellega seotud vajadustest.

Joonis 1. Rühmajuhude jagunemine noorterühma juhendamise kogemuse järgi (autori koostatud)

Uuringus osalenud rühmajuhude eelnev haridus ja kogemus on erinev. Osa rühmajuhude on saanud päästealase hariduse. Mitmed rühmajuhid on läbinud pedagoogilisi koolitusi või ka noorsootöö alaseid koolitusi. (Tabel 5)

Tabel 5. Juhendajate ettevalmistuse ja kogemused kategooriad (autori koostatud)

Kategooria	Alamkategooriad	Sagedus
Haridus ja koolitus	Päästealane ettevalmistus	4
	Pedagoogiline ettevalmistus	3
	Noorsootööalane ettevalmistus	2
Kogemus	Kogemus päästjana	2
	Kogemus vabatahtliku päästjana	7
	Kogemus Punases Ristis	1
	Kogemus ennetustöös	4
	Kogemus haridusasutuses	1
	Kogemus koolitajana	1
	Kogemus ametnikuna	1
	Kogemuste omandamine välisriikides	1

Mitmetel noorteringsi juhtidel on kogemus päästjana või vabatahtliku päästjana, kuid mitte kõigil. Paralleelselt noorteringsi juhendajaks olemisega tegutsetakse vabatahtliku päästjana. Selline kogemus võib olla ajaliselt tunduvalt pikem kui kogemus noorteringsi juhendajana, üks juhendaja on enda sõnul olnud vabatahtlik päästja 34,5 aastat.

Päästja kogemuse asemel või kõrval võib olla näiteks kogemus ennetustöös, aga päästealaga otseselt mitteseotud valdkondades. Näiteks tegutsetakse või ollakse tegutsenud Punases Ristis

või siis haridusasutuses või iseseisva koolitajana. Samuti mainiti intervjuudes kogemust riigiametnikuna ning ka kogemuse omandamist välisriikides.

„Aga kogemusi olen käinud kogumas siis teistest riikidest vaadates käies Soomes ja, ja, ja Saksamaal et uurinud seal, kuidas need asjad toimivad. Aga ega Soome ja meie meie ringi tööde vahet eriti ei ole. Et kuigi palju võib öelda ka Venemaa poole pealt, et mingi mingi moment sai käidud ja suheldud ka vene Venemaa siis noorteringide juhendajatega või siis ütleme seal sellised grupid, kes ka koolitavad noori päästjaid välja.“ (1-1)

Intervjuude põhjal saab välja tuua kolm peamist noorteringide tegevuskohta, milleks on päästekomando, kool või noortekeskus. Suurem osa noorteringe on komandopõhised ehk nad tegutsevad päästekomando juures. Intervjuudes avaldati seisukohta, et päästekomando olemasolu noorteringi läbiviimiseks on hädavajalik, üks uuringus osalenu enda sõnul ei kujutagi ette, kuidas ilma päästekomandota on võimalik noorteringi läbi viia. Siiski osad noorteringid tegutsevad ka koolide või noortekeskuste juures. Mõnedel juhtudel on tegevuskohad jagatud, näiteks osa tegevusi komandos ja osa koolis. Lisaks põhilisele tegevuskohale toimub noorteringide tegevus ka mujal, osa tegevusest toimub näiteks looduses või külastades teisi organisatsioone (teised päästekomandod, politsei- ja piirivalveasutused jm siseturvalisusega tegelevad organisatsioonid).

2.2.2. Noorteringi ettevalmistamine

Intervjueeritavate poolt juhendatavad noorteringid erinevad selles osalevate laste arvu ja vanuse poolest. Samuti erineb noorteringide läbiviimine selle poolest, et mõnes ringis on üks juhendaja, osades ringides aga mitu juhendajat. Õpilaste arv ja vanus koos juhendajatega määravad ära selle, kas noorteringi töö toimub ühes või mitmes grupis.

Kui ringis on laste arv väike ning lapsed on enam-vähem samas vanuses, siis toimub noorteringi töö ühes grupis. Intervjueeritavate vastused näitavad, et ei peeta probleemiks, kui lastel on mõne aastane vanusevahe, ühes grupis töötamine muutub keeruliseks siis, kui näiteks osa lapsi on 8-aastased ja teised 17-aastased. Mitmed juhendajad on komplekteerinud noorteringid selliselt, et seal osaleksid sarnases vanuses lapsed. Kui on tegemist suurema ringiga, kus on erinevas vanuses lapsed, siis on moodustatud mitu gruppi erineva vanusega lastest. Mitme grupi moodustamist soodustab mitme juhendaja olemasolu.

„Üldjuhul oli siis kolm rühma meil kõige vähem. No siis, kui oli meid neli, siis oli neli rühma.“

(7-4)

Kui ikkagi ühes grupis on erinevas vanuses lapsed, siis üritatakse kasutada sobivat pedagoogilist lähenemist, et kõigil lastel olenemata vanusest oleks huvitav, et nad õpiksid midagi ja leiaksid ringis tegevust. Alati see siiski ei õnnestu.

„Kuigi ma üritan planeerida selliselt, et mu pigem nagu kõigile asja huvitavamaks teha, aga ikkagi on situatsioon, kus sellele kuue-seitsme aastasele väga meeldib ja sel hetkel näiteks viieteist aastane kõigutab niisama jalgu, kas ja kui, siis on vastupidi.“ (2-1)

Kui grupe moodustatakse, siis tehakse pigem laste vanuse järgi, mitte nende osalemisaastate alusel. Siiski on vanus ja osalemisaastad omavahel seotud, sest vanemad lapsed on reeglina osalenud noorterühmas rohkem aastaid ning nooremad lapsed vähem aastaid.

Grupid, milles osalevad erineva vanusega lapsed, on kujunenud ühel juhul perekondlikult. Noorterühmas on hakanud käima teiste hulgas vabatahtlike päästjate endi lapsed, kes on olnud vanuselt erinevad. Kuna tegemist on väikse kohaga, kus lapsi ei ole palju, siis ei ole olnud seal võimalik või otstarbekas mitut gruppi moodustada.

„Aga see on see, et mul on esimesest neljanda klassini ütleme näiteks viis tükki on ju järgmises sellest astmest on äkki kaks tükki ja äkki ma olen sellest vanemast astmest suutnud ära rääkida ühe onju. Noh, see tähendab seda, et ma peaks siin nädalas tegema kolm tundi eraldi tööd vabatahtlikku tööd, üks ju. Kõik on eriprogrammi alusel. Et see, see nagu väga hästi ei lähe.“ (2-3)

Ühe noorterühma puhul on moodustatud grupe lähtuvalt laste emakeelest, see võimaldab grupi tegevust viia läbi emakeelsena. Seal võimaldab sellist gruppide moodustamist mitmete juhendajate olemasolu. Samas on mujal erineva emakeelega lapsed paigutatud ühte gruppi. Tegevus toimub eesti keeles ning noorterühma töö toimub muukeelsete laste jaoks eesti keele õppimise võimalusena.

Noorterühma tegevuse ettevalmistamise poolest eristuvad kahte tüüpi juhendajad, ühed planeerivad järgmist tundi üsna vähe ning teevad seda spontaanselt, teised aga kulutavad selleks mitmeid tunde ja teevad põhjaliku ettevalmistuse (Tabel 6). Spontaanset planeerimist rakendavad juhendajad tuginevad oma suurtele kogemustele ja teadmistele, kuna nad tunnevad

ennast enesekindlalt ja leiavad kergesti tegevusi, mida ringis teha, siis nad ei pea vajalikuks kuigi põhjalikult planeerida.

„On tavaliselt ikka lennult lennult, ütleme nii, nii või naa, sa tead, milline see tund peaks välja nägema“ (1-1) „Minul ei ole ka midagi sinna ette valmistada, mul on materjali ta vanast ajast olemas ja nendega näeb, et pigem pigem on see, et mingit materiaalset, võib-olla, et oh, kus tulekustutit nüüd äkki saab.“ (5-3)

Tabel 6. Noorteringi ettevalmistamise kategooriad (autori koostatud)

Kategooria	Alamkategooriad	Sagedus
Ettevalmistuse põhjalikkus	Spontaanne planeerimine	7
	Põhjalik ettevalmistus	2
Planeerimispõhimõtted	Õppekavast lähtumine	7
	Eelmisest aastast erinevalt	1
	Huvitavaks tegemine	1
	Planeerimine lähtuvalt laste arvust	1
	Vigade vältimine	1
Ettevalmistavad tegevused	Tegevuste planeerimine	3
	Ajaplaneerimine	3
	Visualiseerimine	1
	Õppevahendite planeerimine	3
	Õppematerjalide otsimine	2
	Asukoha planeerimine	2
	Testimine	1
	Läbiviija planeerimine	3
	Väliste koolitajatele info edastamine	1

Põhjalikum planeerimine praktiseerivad mõtlevad rohkem selle peale, kuidas tunnis aega jaotada, et õpilaste jaoks oleks tegevused huvitavad ja sisukad ning tuntakse muret ka vigade tegemise pärast, millel võivad olla pikaajalised negatiivsed tagajärjed.

„Ehk siis, kui sa korraks midagi valesti nii-öelda räägid, siis seda on hiljem väga-väga raske nagu noh, parandada, sest neil jääb väga hästi meelde, mida väiksemad, seda paremini meelde“ (6-2)

Enne noorteringi läbiviimist mõtlevad juhendajad läbi, milline on tunni sisu ja planeeritakse selle jaoks tegevused. See võib tähendada ajaplaneerimist, mille käigus hinnatakse tegevuste ajakulu. Mõni juhendaja üritab tundi eelnevalt visualiseerida.

„Siis kujutan ette loomulikult neid lapsi ka kes need on ja kuidas nad võiksid siis reageerida ühe või teise teema peale.“ (2-2)

Tegevustega seondvalt planeeritakse õppevahendid, juhendajad veenduvad, milliseid vahendeid on vaja ja kas kõik vajalik on olemas. Samuti otsitakse teoreetilise osa edasi andmiseks vajalikke materjale (esitlused, videod). Kui tundi kavatakse viia läbi väljaspool tavapärast noorteringi tegevuskohta, siis mõeldakse, kus seda teha. Mõnikord kaasatakse noorteringi väliskoolitajaid, siis tuleb nendega ühendust võtta ja vajadusel edastatakse neile ringiga seonduv eelinfo, näiteks ülevaade laste olemasolevatest teadmistest ja oskustest.

Ühe noorteringi juht mainis, et ta katsetab noorteringi tegevusi enda laste peal, kes on ringis käivate lastega samas vanuses.

„Noh, mina saan muidugi siis ka kohe kodutööd või noh, üle käia ja proovida oma laste peale nad on ka sellesamas ringis sees ja ja, ja noh, mul neid neli tükki on siis alati esimesest kuni siis üheksanda tõi välja, et absoluutselt kõik vanuseastmed on peaaegu et esindatud, testimine väga lihtne.“ (2-2)

2.2.3. Noorteringi läbiviimine

Noorteringide tegevuse aluseks on õppekava, millest enamasti lähtutakse (Lisa 4). Õppekavast tulenevad teemad, mida aasta jooksul käsitletakse. Käsitletavate teemade järjekord võib muutuda, seda võivad mõjutada aktuaalsed jooksivad sündmused, näiteks kogukonnas toimunud õnnetusjuhtum, mida peetakse vajalikuks järgmises noorteringis käsitleda. Üldiseks põhimõtteks on teooria ja praktika vaheldamine, et seda, mida räägitakse teoorias, rakendatakse järgnevalt praktikas. Kuigi üldiselt selgitatakse uusi teemasid esmalt teoorias ja siis praktikas, kasutatakse ka vastupidist lähenemist.

„Ma võtan kõigepealt praktika, et nad näeksid, et nad mitte midagi ei oska ja siis võtame teoorias uuesti läbi.“ (2-3)

Juhendajad peavad oluliseks mitte üksnes teooriaga piirduda ja peavad praktikat olulisemaks, eriti nooremate laste puhul.

„Nüüd just et tegelikult no olgem ausad, et mida väiksem on laps, esimene-teine-kolmas klass seda huvitavam tal algus on, loomulikult teda ei huvita mitte ükski teooria. Siis nad ei ole, siis nad ei istu ja ma ei tea, mida nad kõike teevad. Aga praktilise osa on see, et nad näitavad kõige rohkem huvi üles.“ (5-1)

Samuti väideti, et õpilastele meeldivad praktilised ja käelised tegevused.

„Ülesanneteks sõlmesid oleme teinud, kuna me oleme, aga need päästesõlmi teinud, et need neile väga meeldivad. Siis kui nad saavad veel ise pusida ja teha seal siis siis siis see neile meeldib ka väga.“ (4-1)

Teoreetilise materjali esitamisel peetakse oluliseks näidete toomist, sageli kasutatakse selleks õppevahendeid või ka looduskeskkonda.

„Näitlikustamine on, on minu arust lastele kõige tähtsam asi on see, kui sa näitad lapsele näitad tulekustutusriietust pildi pealt, mis on sul, see on siis Powerpointi esitus, eks ole, siis see tegelikult ei too see ei too mitte midagi kaasa, ta lihtsalt vaatab.“ (5-1)

Üldiseks põhimõtteks on eelmises tunnis õpitu kordamine järgmise tunni alguses. Kordamine on intervjueeritavate arvates väga oluline ohutuslaste põhitõdede juures, mis kipuvad ununema.

Eestis läbiviidavaid noortereringide tegevusi nimetas üks intervjueeritav „koolitamiseks pehme meetmega“. Ta võrdles Eesti ja Venemaa noortereringe pidades neid mängulisemaks ja lihtsamaks ja vähem päästetöödega seotuks. Samas ka Eesti päästeringides üritatakse pakkuda noortele tegelike päästesündmustega sarnaseid reaalsuse lähedasi olukordi.

„Lõppes ju tegelikult mul sellega, et ma lõpuks pühapäeviti tegimegi Narva komandos tegime seal a'la mingit, ütleme esmaabi, tulevad kellad sisse, leppinud lihtsalt dispetseriga kokku, sõidab välja Narva noorterering sinna sinna, aga ennem saatsid poisid kuskile garaažide vahele, panid seal tünni põlema ja lapsed läksid, ehk siis nad saavad nagu sealt selle särtsu juurde, et näed, niisugune võimalus on.“ (5-3)

Samuti võib tuua näite sellest, kuidas üritatakse rollimängu võimalikult realistlikuks muuta.

„Või siis mängime need asjad läbi, nagu praegu häirekeskusesse oli, tund oli ka häirekeskuse tund ma leppisingi logistikuga kokku ja nad reaalselt helistasid häirekeskusesse läbi minu telefoni ja rääkisidki kõik need jutud, et ma andsin ette situatsiooni. Näed, sina lähed kooli aknast praegu, et sealt kõrvalmajas tuleb aknast suitsu. Helista, mis sa räägid, kõik ta vastaski nendele küsimustele on sealt ka juba edasi tuleb see hasart.“ (5-3)

Laste motivatsiooni suurendamiseks on mõned noortereringid võtnud kasutusele premeerimissüsteemi. Ühes ringis on kasutusel naerunägudega märkide süsteem, kus lapsed

saavad heade soorituste eest märke ja teatud hulga märkide kogumisel auhinna. Premeerimiseks kasutatakse auhindu nagu maiustused, pastakad või muud pisiesemed.

Üks noortering on kehtestanud reegli, et nutiseadmeid ringi ajal ei kasutata, kui see just ei ole vajalik mõne ringis läbiviidava tegevuse jaoks.

„Noh, õnnetuseks minu ringis on kõik need nutiseadmed keelatud, kui nad just ei lubatud noh, pildistamiseks mingeid erandkorras või miskit muud sellist. Et me panime algselt reeglid paika, meil telefoni niisama tunnitöös ei ole lubatud.“ (5-2)

Intervjuude põhjal võib väita, et juhendajad tajuvad väljakutset, kuidas saada lapsi eemale nutiseadmetest.

„Kui, kui ta peab ootama ehk siis ootejärjekorda jääma, siis ta siis ta satub digiajastusse ,siis on tal Facebook, siis on tal Messenger ja, ja muud chatid. Mis meil siis võimalik on, et, et see, see pigem toob seda kaasa, sest et ega olgem ausad, meil on juba lasteaialastele võimsamad ja huvitavamad telefonid kui meie ärimeestel.“ (5-1)

Noorteringid rakendavad väliseid koolitajaid, mis tähendab, et ringijuhendaja ise ei vii kõiki tegevusi läbi. Välised koolitajad võivad olla näiteks teised päästjad, kiirabi- või politseitöötajad või muude organisatsioonide liikmed. Väliste koolitajate kasutamine võimaldab käsitleda teemasid, mida juhendajad ise nii hästi ei valda. Väliste koolitajate kasutamine võib olla ühendatud väljasõitudega teistesse organisatsioonidesse, näiteks Politsei- ja Piirivalveamet, Punane Rist.

Õppemeetoditena kasutakse nii klassiruumis kui õues toimuvat õpet, kuigi õuesõpe on mitmete juhendajate poolt eelistatud ning seda üritatakse võimalikult palju teha. Õuesõpet on kahtlemata soodustanud ka COVID-19. Sellega seoses on tehtud noorteringi ka distantsõppe vormis. Noorteringides antakse ka koduseid ülesandeid, näiteks kodune tuleohutus kontroll, mis tähendab, et mingis mõttes toimub ringi tegevus ka laste kodus.

Teoreetilise materjali edastamiseks kasutatakse loenguid, kuid selle juures eelistatakse videote näitamist, mida peetakse laste jaoks haaravaks. Loengus kuuldu või videos nähtu põhjal korraldatakse arutelusid. Mõnikord antakse lastele lugemisülesandeid.

Olulisemaks peetakse siiski praktilisi tegevusi, nende hulgas mitmesuguseid käelisi tegevusi, aga ka tegevusi vabas looduses. Õppemeetoditena kasutatakse rollimänge ja rühmatööd. Sageli

on kasutusel mängulised ülesanded, eriti nooremate laste juures. Kasutatakse õppemänge arvuti vahendusel, mille juures mainiti õppemängukeskkonda Kahoot. Samuti on käigus mälumäng, ristsõnad (koostamine ja lahendamine) ning lauamängud. Lastele antakse mitmesuguseid loovtöid nagu joonistamine, meisterdamine, plakatite tegemine ning on korraldatud loovkonkursside. Lastele meeldivad päästeringide korraldatavad mitmesugused võistlused.

„Väga palju armastavad nad võistelda, et et noh, lapsi on piisavalt palju seal üle kahekümne, siis siis teevad erinevaid võistlusi, kas siis päästeriitetus või või on seal mingisuguseid muid asjad.“ (7-2)

Intervjuu põhjal selgus, et lisaks õppekava järgsele õppele, täidavad noorterigid ka teisi funktsioone. Muukeelsete õpilaste jaoks on eestikeelsed noorterigid võimaluseks õppida eesti keelt, selleks võidakse anda täiendavaid ülesandeid.

„Et siis minu tund venib natukene pikemaks, kuna ma lasen neil lugeda. Vene lapsed istuvad ja veerivadki avalikult kõva häälega, loevad ette teistele.“ (1-1)

Noorterigid toimuvad ka õppekavas teemadega otseselt mitteseotud tegevused, mida aga peetakse vajalikuks lastele suhtlusvõimaluste, meelelahutuse või muudel eesmärkidel. Võimalusel üritatakse ka selliseid tegevusi siduda pääste- või ohutusvaldkonnaga. Näiteks päästeringis korraldatavat pannkoogi küpsetamist saab seostada olmeohutusega. Noorterigid toimub ka käitumise õppimine, näiteks kõikidel lastel ei ole kogemusi ühistranspordi kasutamisel ning kui noortering sõidab mõnda tegevuskohta ühistranspordiga, siis õpitakse sellega seonduvat käitumist.

Noorterigi õppevahenditest nimetati intervjuudes teoreetilise materjali edastamisel rakendatavaid Powerpoint-esitlusi ning videomaterjali (Tabel 7). Slaidiesitlusi kasutavad juhendajad ka enda ettekande toena, et teemas püsida, seega mitte ainult lastele info edastamiseks.

„Noh muidugi see Powerpoint on selline pigem endale võib-olla taustaks, et et mõte päris uitama ei läheks.“ (2-2)

Esitlusi koostavad juhendajad kas ise või saavad neid kolleegidelt, vajadusel neid täiendades. Videoid leitakse internetist, näiteks Youtube kaudu. Ühes noorterigis on jagatud lastele märkimikud, kuhu nad saavad õppimise käigus märkmeid teha ning neid märkmeid lubatakse kasutada teadmiste kontrollimise käigus.

„Meie oleme oma väikestele jaganud kätte märkmikud. Ja, ja need märkmikutesse nad panevad nii-öelda väikesed teooria niisugused märkmed sisse. Ja, ja me oleme neile lubanud, et kui sa teedki mingit testi või mingit siukest asja, siis see on ainukene koht, kus sa saad spikerdada.“

(5-1)

Õppevahenditena nimetati ka päästealaseid raamatuid.

Tabel 7. Noorteringis kasutatavate õppevahendite kategooriad (autori koostatud)

Kategooria	Alamkategooriad	Sagedus
Materjalid ja vahendid	Powerpoint esitlused	8
	Videomaterjal	7
	Õppemängud (lauamängud, Kahoot)	4
	Märkmikud lastele	1
	Erialased raamatud	1
	Päästetehnika- ja varustus	9
	Tuleohutusosalased vahendid	1
Hankimine	Internetist	3
	Kolleegide käest	2
	Välismaalt	1
Keskkonnad	Ohtude tuba	1
	Elukeskkond	1

Selle kõrval on kasutuses igasugune päästetehnika- ja varustuse ning tuleohutusosalased vahendid. Päästetehnika kasutamist õppevahendina põhjendati selle motiveeriva mõjuga.

„No neil juba piisab sellest, et nad saavad autode vahelt läbi käia. Et see juba neil on ka üks motivaator ja, ja tõstab kohe sellist tahet, et nad siia ringi tulevad.“ (1-1)

Samuti aitab päästetehnika juhendajaid tegevuste ja ülesannete leidmisel, muutes sellega tunni läbiviimise lihtsamaks.

„Ja loomulikult tuletõrjeauto on ju kõige parem asi kui sul mingeid mõtteid ei tule. Läheme tuletõrje auto juurde, ükskõik mis asja sa sealt võtad, noh ikkagi sa saad.“ (6-1)

Õppematerjalide hankimise allikatena mainiti interneti, kolleege ning välismaiste materjalide kasutamist. Kõige levinumaks võib pidada interneti kasutamist materjalide otsimiseks ja tundide ettevalmistamisel.

Õppevahenditena võib käsitleda ka keskkondi, milles õpet läbi viiakse. Ühes noorteringsis on ehitatud ohtude tuba, mis võimaldab reaalsusega sarnases keskkonnas lastel ohtusid avastada. Õppekeskkonnaks võib olla ka tavaline elukeskkond, mida on võimalik selle jaoks ära kasutada

„Ja mina mõtlesin natuke lisada selle, et just see ümberringi nagu igal pool need teemad, need peituvad, nii et noh, tuleb märgata neid ja siis siduda tuleohutusega kemikaaliohutusega või nagu kriisi valmisolekuga kriisiga võrreldes teiste teemadega päevakajaliste teemadega. Et selles mõttes see elukeskkond nagu meie meie jaoks hea õppevahend.“ (7-3)

Lastealiste iseärasuste arvestamine algab rühmade komplekteerimisega (Tabel 8). Osa intervjuueeritavaid väitis, et väga erineva vanusega lapsi ei ole võimalik ühte rühma panna ja selles osas esineb negatiivseid kogemusi.

„Tegelikult minul ma olen proovinud, üks, üks aasta ma katsetasin noh, sellist vahemikku alates seitsmest kuni nii nagu sa ütlesid üheksateist, üks ole, siis sellest tunnist ei tule eriti midagi välja. Laste huvi on väga erinev. Et kes, kes tahab ühte saada, kes teist ja hoopis vanemad tahavad juba sellist päris erialalisi küsimusi esitada, siis sellest ei tule midagi välja.“ (1-1)

Tabel 8. Laste ealiste erinevuste arvestamise kategooriad (autori koostatud)

Kategooria	Alamkategooriad	Sagedus
Rühmade komplekteerimine	Kõiki vanuserühmi ei saa ühte gruppi panna	2
	Erinevas vanuses lapsed ühes rühmas	3
	Lapsed rühmas enam-vähem samavanused	5
Metoodika kohandamine	Üritab mõista erinevas vanuses laste mõttemaailma	1
	Tegevuste raskus vastavalt vanusele	3
	Esituse kohandamine vanusega	1
	Kõikidele vanuserühmadele huvitavaks tegemine	2
	Noorematele mängulisemalt	1
	Noorematele rohkem teooriat	1
	Noorematele rohkem praktikat	1
	Paaris või rühmatöö vanuse alusel	1
	Lisategevused kogenumatele lastele	1
	Vanemad lapsed abilised ringi läbiviimisel	10

Päästeringid on aga erinevad, et mõnedes õpivad erineva vanusega lapsed koos ja teistes mitte. Seega ei ole seisukoht, et erineva vanusega lapsi ei ole üldse võimalik ühes ringis tegutsema panna, kindlasti mitte kõikjal kehtiv.

Metoodika kohandamisel vastavalt laste vanusele üritavad juhendajad asetada end erineva vanusega laste mõttemaailma ja sellisel viisil ette kujutada, kuidas nende jaoks peaks õpet läbi

viima. Erineva vanusega lastele pakutakse erineva raskusastmega tegevusi ning ka teooriat esitatakse neile teistmoodi. Nooremate laste jaoks on õpe rohkem mänguline. Teooria ja praktika vahekorra osas olid intervjuueeritavate vastused erinevad. Mõned pakuvad noorematele rohkem teoreetilisemat õpet kui vanematele lastele, kuid on ka vastupidist praktikat. Ealiste iseärasustega aitab arvestada paaris- või rühmatöö korral laste grupeerimine vastavalt vanusele.

Suuremate kogemustega lastele antakse lisategevusi.

„Nende pikaajaliste ka nendega me siis istume ka võistluseks ja et noh, nagu teeme ka eraldi nii-öelda väljaspool siis seda ringiaega ka mingeid asju.“ (4-1)

Vanemaid lapsi rakendatakse päästeringides abilistena ringi läbiviimisel.

„Ja need poisid, kes on olnud kõige vanemad, kaks poissi, et neid siis juba kaasanud ka natukene niisuguste abiläbiviijatena.“ (4-2)

2.2.4. Noorteringi hindamine

Noorteringis osalejate teadmiste, oskuste või soorituse hindamise osas jagunesid uuringus osalenud juhendajad kaheks. Ühed nendest ei rakenda hindamist üldse, sest ei pea seda noorteringis vajalikuks. Teised juhendajad mingil viisil kontrollivad laste teadmisi ja hindavad neid, kuid numbrilisi hindeid ei panda või siis rakendatakse hindamist ainult teoreetiliste teadmiste puhul. (Tabel 9)

Mõnes noorteringis on teadmiste kontroll kasutusel üksnes karistusvahendina. Seda rakendatakse õpilaste distsiplineerimiseks, et näiteks testi tegemine või esse kirjutamine tundub lastele ebameeldiva tegevusena, mida lapsed soovivad vältida.

Mitmetes ringides toimub tunni lõpus arusaamise kontroll. See ei pea olema testi või kontrolltöö vormis, vaid näiteks võib toimuda vestluse käigus või palutakse lastel midagi selgitada. Samas kasutakse ka teste ja kontrollküsimusi. Teadmiste kontrolli huvitavaks muutmiseks kasutatakse liikumismänge.

„Et siis saab teada ka hästi tihti nagu kontrollida nende teadmisi, kui selge, siis selle nii-öelda joone mänguga. Et ongi need eelmiste tundide teemad, on. Need küsimused, on tehtud nii-öelda jah-ei vastuseks, et kui on jah, lähevad ühele poole, kui ei, lähevad teisele poole.“ (5-2)

Tabel 9. Päästeala noorteringide hindamise kategooriad (autori koostatud)

Kategooria	Alamkategooriad	Sagedus
Põhimõtted	Ei hinda	2
	Hindeid ei panda	2
	Praktilist tegevust ei hinnata	1
	Karistusvahend	3
Meetodid	Arusaamise kontroll tunni lõpus	2
	Laste vastuste ja selgituste põhjal	1
	Vestluse käigus	1
	Kontrollküsimused	1
	Testid	4
	Teadmiste kontroll liikumismänguga	1
	Päästelaagri tagasiside	1
	Oskuste kasutamine reaalses elus	2

Mõned juhendajad ei pea teadmiste kontrolli noorteringis vajalikuks, vaid selle asemel väidavad, et nad saavad tagasisidelt mujalt. Kui lapsed osalevad suvel päästelaagris, siis sealt saadakse tagasisidet laste teadmiste ja oskuste kohta. Mõni juhendaja peab kõige olulisemaks tagasisideks seda, kui mõni noor oskab reaalses olukorras õigesti käituda või päästeringis õpitut rakendada, näiteks mõnda õnnetust ära hoida või abistada päästesündmuse juures.

2.2.5. Vajalik tugi noorteringi jaoks

Intervjuude tulemuste põhjal saab välja tuua mitmesuguseid teadmisi, mida on noorteringide juhendajatel ringi edukaks läbiviimiseks vaja. Vajadus selliste teadmise järgi on individuaalne, kuna juhendajad on erinevate teadmiste tasemega. Seega mitte kõigil juhendajatel ei tarvitse esineda Lisas 5 nimetatud teadmiste osas puudujääke ja suurt vajadust neid täiendada.

Noorteringi läbiviimiseks peetakse oluliseks teadmisi lastega töötamisest, pedagoogikast ja noorsootööst. Sellega seonduvad spetsiifilisemad valdkonnad on õpetamine uuele põlvkonnale, erinevas vanuses laste ning erivajadustega laste õpetamine. Noorte juhid tõdesid, et tänapäeva lapsed on teistsugused ning neid on vaja teistmoodi õpetada.

Oluliseks peetakse ka teadmisi selle kohta, kuidas sama teema erinevalt edasi anda. Probleem seisneb selles, et aastast-aastase korduvad päästeringide õppekavas samad teemad. Ringijuhitide jaoks on väljakutseks muuta sama teema edasiandmist laste jaoks huvitavaks, kui seda teemat on eelmine aasta samadele lastele juba õpetatud.

Vajaliku oskusena nimetati veel projektijuhtimist. See seondus sellega, et päästeringidel on võimalik osaleda mitmesugustes projektides.

„Ja mul veel tekkis see mõte, et et just projektijuhtimise oskust vaja, nagu tegelikult on nii palju erinevaid huvitavaid projekte kus me saaksime osa võtta siis et selleks nagu ka ei ole eriti , nagu palju teadmisi ja oskusi.“ (7-3)

Intervjueeritud päästeringide juhendajad tunnistasid, et päästeringide läbiviimiseks on vaja kvaliteetseid õppematerjale. Õppematerjalide kasutamine on erinev, kuid sageli otsivad või koostavad juhendajad neid materjale ise. Puudub ühtne õppematerjal. Mõnikord saadakse õppematerjale kolleegide käest, kuid materjalide jagamise praktika ei ole ilmselt kasutusel ühtselt kogu Eestis. Sellega seoses märgiti, et tuleks luua ühtne õppematerjalide kogu, mis koondaks erinevate rühmajuhtide poolt kasutatavad materjalid. Seda kogu oleks kõigil rühmajuhtidel võimalik kasutada.

„Kui oleks kõik need toredad asjad, mis on juba loodud nii Eestis kui välismaal oleks kuskil süstematiseeritud ja, ja olemas üleval ja sa saad sealt järjest võtta neid siis oleks ikkagi see elu oleks ikka palju, palju lõbusam.“ (2-2)

Vajaliku toena noorteringide läbiviimiseks mainiti veel käsiraamatut noorteringi juhendajale. Selle kohta oli erinevaid arvamusi, kas see võiks olla paber- või digitaalsel kujul. Digitaalsel kujul käsiraamat saaks olla pidevalt täiendatav ja muudetav.

Veel peeti õppematerjalide osas vajalikuks sobivate testide väljaarendamist, samuti materjale tuletõrjespordi kohta. Sooviti laste jaoks eakohast videomaterjali ning vahelduvat õppematerjali. Videomaterjalidega on probleem, et siiani koostatud või internetist leitavad videod on enamasti mõeldud täiskasvanutele, aga võiks olla spetsiaalselt päästevaldkonnaga tegelevatele lastele mõeldud videoid.

Õppematerjalide jagamise või koondamise juures soovitati korraldada nende tagasisidestamine. Seega enne kui moodustatakse materjalide kogu vaadatakse need läbi, vajadusel saadetakse täiendamiseks. Sellisel viisil saab tõsta materjalide kvaliteeti.

Samuti mainiti, et võiks olla lastele sobivat päästevarustust nende jaoks sobivas suuruses päästeriietuse näol, kuid seda peeti väga raskesti teostatavaks arvestades, et varustusega on probleeme ka vabatahtlikel päästjatel endil.

Intervjueeritud noorteringide juhid pidasid oluliseks omavahelist infovahetust. See aitaks vahendada kogemusi ja võtta üle teistes ringides rakendatavaid häid praktikaid. Infovahetus võiks toimuda omavaheliste kokkusaamistega infopäeval või koolitusel, mida saab ka omavahel ühendada. Samas on võimalik pidada ka videokoosolekuid, mis oleksid sobivad COVID-19 tingimustes.

„No eks nad selles suhtes oleks ikka nagu abiks, et kui rohkem korraldatakse, noh, praegune aeg on sellina nagu on väga ei saa kokku tulla ja midagi teha, nagu väga. Aga võiks näiteks kas või mingisuguse videokoosolekut samamoodi võiks tegelikult olla rohkem.“ (3-1)

Infovahetusele aitaksid kaasa ka juhendajate vastastikused külaskäigud.

Nende puhul saaks korraldada noorteringi tööd nii, et ringijuhendajad vahetavad selleks päevaks enda poolt juhendatavaid rühmasid.

Pakuti välja veel praktikapäevasid juhendajatele, kus juhendajad saaksid näiteks tegutseda päästekomandode juures vabatahtlikena, mis on oluline nendele juhendajatele, kellel päästealane kogemus puudub või on vähene. Samuti võiksid juhendajad käia noortekeskustes vaatamas noorsootööd, sest sealtki on neil õppida.

Noorteringide juhendajatele võiks pakkuda täiendavat tuge tunnustamise näol.

„Rühmajuhid ja ju tegelikult vabatahtlikud, eks ju, et et mingi motivatsioonipakett võiks olla, et et noh, ma ei tahagi mingisugust ma ei tea, aupaistet, pea kohale, reaalsed, eks ju. Et aga noh, suvel oli väga armas, näiteks Riivo tuleb patsutab õlale, sa oled täna väga tubli olnud.“ (2-3)

Noorteringidele võiks planeerida eelarves vahendid väliskoolitajate kaasamiseks. Intervjuudest ilmneb, et selline tegevus toimub tavaliselt tasuta, aga siin võib tekkida probleem, et teiste organisatsioonide töötajad ei ole motiveeritud tasuta noorteringidega tegelema, et selle jaoks tuleks leida vahendeid nende tasustamiseks.

2.3. Järeldused ja ettepanekud

Uurimisküsimuse „Kuidas juhendajad ettevalmistavad noorteringi läbiviimist?“ osas selgus, et juhendajad lähenevad ringide ettevalmistusele erinevalt. Osa juhendajaid valmistub väga põhjalikult ja planeerib tunni sisu detailselt, teine osa juhendajaid tegeleb ettevalmistavate

tegevustega vähem ning läheneb juhendamisele spontaanselt ja improviseerivalt (lk 30–32). Erinev lähenemine tundide ettevalmistamisele võib olla seotud juhendajate kogemusega. Suurema kogemusega juhendajad on enesekindlad ning nad tajuvad, et nad suudavad lihtsasti leida lastele huvitavaid tegevusi. Samuti tunnevad nad end kindlalt õpetatavates teemades. Väiksema kogemusega juhendajad on ilmselt ebakindlamad ning seetõttu nad valmistuvad tundideks põhjalikumalt.

Tundide ettevalmistamise aluseks on päästeala noorterühmade koolitusprogramm (lk 32), mis näitab, et Innusaar (2014) poolt tehtud töö on olnud vajalik ja leiab rakendust. See määrab ära teemaderingi, mida aasta jooksul õpetatakse. Teemade käsitlemise järjekorda varieeritakse, muuhulgas võib see, mida tunnis parajasti käsitletakse olla seotud parasjagu päevakorral olevate pääste- või ohutuslaste sündmustega (lk 32).

Ringi ettevalmistamisel planeerivad juhendajad tunni sisu, mõtlevad läbi tunni ajalise jaotuse erinevate tegevuste vahel (lk 31). Selline lähenemine vastab Smith, *et al.* (2005, p. 148–149) käsitlemisele aktiivõppe ettevalmistusest. Tegevustest lähtudes planeerivad juhendajad õppematerjalid ja -vahendid. Sageli lähebki arvestatav osa ajast õppematerjalide otsimisele või koostamisele. Juhendajatel ei ole võtta tsentraalselt koostatud valmismaterjale, mida ringis kasutada. Samuti planeeritakse ringi läbiviimise kohad ning kui kasutatakse väliskoolitajat, siis on ka selle organiseerimisega vajalik eelnevalt tegeleda (lk 31-32).

Noorterühmade tegevust planeerides üritavad juhendajad seda lastele huvitavaks teha (lk 31). Selle juures nähti probleemi teemade kordumises aastast-aastasse. See valmistab eriti muret laste puhul, kes on noorterühmas osalenud mitmeid aastaid – kuidas õpetada samasid teemasid nii, et noortel oleks igal aastal huvitav.

Intervjueeritavate vastused näitavad, et ringi planeerimise juures üritatakse läheneda sellele laste vaatenurgast. Mõeldakse selle peale, kuidas lapsed võiksid tunde tajuda ja nendest aru saada. Üks juhendaja isegi katsetab uusi tegevusi kodus oma enda laste peal (lk 31-32). Selle põhjal võib järeldada, et juhendajad rakendavad tundide ettevalmistamisel õppijakeskset lähenemist (Lathika, 2016, p. 677).

Uurimisküsimuse „Kuidas juhendajad viivad noorterühme läbi?“ kohta selgus, et juhendajad rakendavad päästeala noorterühmade koolitusprogrammis toodud põhimõtteid ning samuti lähtuvad nad nüüdisaegsest õpikäsitlemisest. Juhendajad järgivad Innusaar (2014) põhimõtet, et teooria ja praktika peavad vahelduma ning samuti on nad seisukohal, et praktilistel tegevustel

on kõige suurem tähtsus. Uuringus selgus, et juhendajad rakendavad tabelis 3 toodud õpitegevusi, mis vastavad noorteringide koolitusprogrammile.

Noorteringi tegevus vastab nüüdisaegsele õpikäsitlusele, kuna õppimine toimub seal suures osas aktiivsete tegevuste kaudu (Baum-Valgma & Smoreitsik, 2010, p. 6), õppimine on situatiivne ning see toimub erinevates asukohtades (de Kock, *et al.*, 2004, p. 147), rakendatakse reaalsele või reaalsuse lähedastel situatsioonidel põhinevat õpet (Smith, *et al.*, 2005, p. 151). Positiivseks tuleb pidada mitmekesise õppemetoodika rakendamist. Traditsioonilise õppe meetodid nagu loeng või lugemine (Spooner, 2015, p. 17) on noorteringides kasutusel, kuid neile järgnevad aktiivsed tegevused.

Kahtlemata on noorteringis juhendaja oluliseks teadmiste allikaks, mis on Castronova (2002, p. 2) järgi traditsioonilise õppe põhimõtteks. Samas ei ole kindlasti juhendaja ainsaks teadmiste allikaks, sest ringis saadakse teadmisi videotest, mängudest, mitmesugustest praktilistest tegevustest. Võib väita, et noorteringi tegevus võimaldab lastele avastamist ja teadmiste iseseisvat konstrueerimist, sest nad saavad ringides palju uusi kogemusi. Tulenevalt ohutusalasest temaatikast on mõistatav, et osasid teemasid on vajalik juhendajal lastele ise edasi anda, mitte võimaldada neil kõike katsetada.

Võib väita, et noorteringis arendatakse sotsiaalseid oskuseid, mida on rõhutanud de Cock, *et al.* (2004, p. 148). Mitmed tegevused põhinevad laste koostööl ning toimuvad arutelud. Sotsiaalsete oskuste arendamise hulka võib paigutada ka käitumise õppimise, mida ühe ringi puhul rõhutati (lk 35)

Päästeala noorteringides kasutatakse infotehnoloogilistest lahendustest õppemängusid, samuti vaadatakse videoid ning seoses COVID-19 pandeemiaga on viidud läbi noorteringe distantsõppe vormis (lk 36). Siiski võib väita, et infotehnoloogiliste lahenduste kasutamine ei ole kesksel kohal ja pigem üritavad juhendajad ikkagi rakendada praktilisi ja käelisi tegevusi ning võimaluste piires viia tunde läbi väljaspool siseruume. Intervjuud ei viita sellele, et oleksid kasutusel interaktiivsed videod (Baker, 2016, p. 81) ega arvutipõhised simulatsioonid (Coorey, 2016, p. 338). Selle asemel rakendatakse rollimänge või füüsilisel keskkonnal põhinevaid simulatsioone nagu ohtude tuba (lk 37).

Kõiv (2010, p. 320) rõhutab, et on oluline võtta arvesse õpilaste ealisi iseärasusi taju, tähelepanu, mälu ja mõtlemise osas. Intervjuude põhjal võib väita, et noorteringide juhendajad üritavad seda teha rakendades erinevas vanuses lastele erinevat õppemetoodikat. Sellele

viitavad esitluse ja tegevuste kohandamine laste vanusega. Noorematele lastele õpetatakse rohkem mängulisemalt, mida on soovitanud Nguyen (2018, p. 2). Õpilaste ealiste iseärasustega arvestamist takistab see, et kõikides noorteringides ei ole võimalust moodustada mitut rühma, olgu siis põhjuseks laste väike arv või juhendajate vähesus. Kui väga erineva vanusega lapsed on samas rühmas, siis see kahtlemata valmistab raskuseid, mida juhendajad üritavad ületada lastele erinevate tegevuste andmisega, paaris- ja rühmatööd õpilaste rühmitamisega. Vanemaid õpilasi rakendavad juhendajad enda abilistena, mis kahtlemata muudab vanemate õpilaste jaoks rühmas osalemist huvitavamaks, eriti kui rühmas on palju nooremaid lapsi (lk 37). Kindlasti on selline kogemus ka õpilastele endale arendav ja see muudab ka juhendaja tööd lihtsamaks.

Uurimisküsimuse „Kuidas juhendajad hindavad noorteringi tulemuslikkust?“ osas võib väita, et juhendajad üritavad hoiduda laste hindamisest traditsioonilisel viisil. Juhendajad ei soovi panna õpilastele hindeid nagu koolis. Mõnedes ringides laste teadmisi ja oskuseid ei hinnata üldse, teistes ringides juhendajad siiski rakendavad erinevaid meetodeid, et saada tagasisidet laste arengu kohta, kuid see ei pea tähendama neile hinnete panemist. Intervjuud peegeldavad seisukohti, et juhendajad on huvitatud, et noorteringi mõjul tekkiks oodatavad muutused laste käitumises (õige tegutsemine ohtlikes olukordades, ohtude vältimine). (lk 38-39)

Laste arengust üritatakse aru saada mitteformaalselt ja jooksvalt. Üheks võimaluseks selle juures on teostada iga tunni lõpus arusaamise kontrolli, mis võib põhineda vestlusel ja küsimuste esitamisel. Teadmiste kontrolli võib teha mängulises vormis, mis muudab selle õpilaste jaoks meeldivamaks. Mõned juhendajad siiski rakendavad formaalseid teste. Tagasisidet saadakse ka laste tegevust jälgides või ka teistelt osapooltelt, näiteks päästelaagri tagasiside. (lk 38-39)

Uurimisküsimuse „Millist tuge noorteringi juhendajad vajavad?“ osas selgus, et juhendajatele oleks vaja tuge nii teadmiste kui õppematerjalide osas. Juhendajate ettevalmistus on erinev ja seega milliseid teadmisi neil endi hinnangul juurde oleks vaja, sõltub juhendaja ettevalmistusest ja kogemusest. Kindlasti on pedagoogika ja noorsootöö teemad, milles tuleks juhendajatele täiendusvõimaluste pakkumine kasuks. (lk 39)

Juhendajate poolt õppematerjalide kasutamine on ebahühtlane. Praeguses olukorras iga juhendaja üritab ise materjale hankida ja koostada, mõni saab neid kolleegide käest. Juhendajad sooviksid, et oleks ühtsed materjalid ja et kasutaks ära juhendajate kogemust (lk 40). Praegu kõik juhendajad valmistavad materjale ainult enda jaoks, seega jääb nende potentsiaal

kasutamata. Seega on kahtlemata vajalik ühtsete õppematerjalide koostamine, mis pakuks juhendajatele tuge ja võimaldaks nooreringe paremini läbi viia. Kuna palju juhendajaid koostab materjale, siis materjalid on sisuliselt juba olemas, aga need tuleks kõigile kättesaadavaks teha.

Tulenevalt sellest, et päästeala nooreringides tuginetakse aktiivõppe metoodikale ei ole vastavalt Smith, *et al.* (2005, p. 148–149) vajalik koostada ühtset põhiõpikut lastele. Nooreringide juhendajate seisukohtades peegeldub, et pigem oleks vaja tugimaterjale neile kui lastele. Seega oleks vajalik moodustada materjalide kogu, mis hõlbutaks juhendajatel ringide läbiviimist. See peaks olema mitmekesine, et juhendajad saaksid arvestada laste huvide, vanuse ja eelnevate teadmistega. Mitmekesiste materjalide olemasolu lahendaks probleemi, et juhendajatel on keeruline erinevatel aastatel sama teemat lastele huvitavalt õpetada.

Vastavalt Shang, *et al.* (2001, p. 11) seisukohale peaksid arendatavad õppematerjalid olema dünaamilised, mis võimaldaks nende pidevat täiendamist. Materjalide täiendamine aitaks pidevalt võtta kasutusele erinevate juhendajate kogemusi ja uusi avastusi. Samas eeldab materjalide dünaamilisus, et oleks olemas ka vastutavad isikud, kes tegeleksid uute materjalide läbivaatamise ning üleslaadimisega, samuti olemasolevatesse materjalidesse vajadusel muudatuste tegemisega.

Töö autor teeb päästeala nooreringide osas järgmised ettepanekud:

- Soovitada juhendajatel võimalusi päästealaste teadmiste ja kogemuste suurendamisel tegutsedes vabatahtliku päästjana või käia töövarjuks päästekomandodes;
- Päästekomandodel, mille juures tegutsevad nooreringid, teha koostööd kohalike noortekeskustega, et vahetada kogemusi õppemetoodika osas;
- Korraldada õppemetoodilisi koolitusi nooreringide juhendajatele, kus koolituste teemadeks võiksid olla mitmekesiste ja uudsete õppemeetodite rakendamine, erinevas vanuses lastele õpetamine ja õpetamine erivajadustega lastele;
- Korraldada nooreringide juhendajale seminar, mille sisuks on kogemuste jagamine õppemetoodika ja -materjalide alal;
- Kutsuda nooreringide juhendajaid üksteist vastastikku külastama, mis võimaldab juhendajatel kogemusi vahetada;

- Kutsuda üles kõiki nooreringide juhendajaid saatma enda poolt kasutatavaid õppematerjale Päästeametisse, et oleks võimalik neid koondada ning koostada nende põhjal ühine õppematerjal;
- Kutsuda nooreringide juhendajaid looma noorerühmade jaoks eakohaseid videomaterjale;
- Moodustada Päästeameti juurde töörühm, mis hakkab tegelema juhendajate poolt saadetud õppematerjalide läbivaatamisega;
- Soovitada töörühm moodustada kogutud materjalidest, neid vajadusel täiendades, veebipõhise õppematerjali, millele on võimalik kõikidel nooreringide juhendajatel juurde pääseda. Materjali täiendatakse regulaarselt.

KOKKUVÕTE

Töö eesmärgiks oli välja selgitada päästeala noorteringide vajadus õppematerjali loomiseks ja esitada ettepanekud päästeala noortetöö võimaluste suurendamiseks. Töö eesmärgi saavutamiseks viidi läbi fookusgrupi intervjuud. Intervjueeriti 16 päästeala noorteringide rühmajuhti kõigist neljast regioonist. Intervjuude analüüsimisel rakendati kvalitatiivset sisuanalüüsi.

Intervjueeritud rühmajuhid on enamuses kogemusega kuni viis aastat ning nad on erineva tausta ja ettevalmistusega. Osa nendest on tegutsenud või tegutseb (vabatahtliku) päästjana, kuid mõnede juhendajate kokkupuuted päästevaldkonnaga on väiksemad. Juhendajad erinevad ka oma pedagoogilise ettevalmistuse poolest. Noorteringid toimuvad kas pääsekomandode juures, koolis või noortekeskuses.

Osades noorteringides on erineva vanusega lapsed paigutatud mitmesse rühma, kuid seda praktikat kõikjal ei rakendata. Mitme rühma moodustamist soodustavad laste suurem arv, mitme juhendaja olemasolu. Väga erineva vanusega lapsi on keeruline ühte rühma paigutada, kuid mõnel pool seda siiski tehakse ning üritatakse ringi tegevust kohandada nii, et see vastaks erineva vanusega laste vajadustele. Lapsi on jaotatud erinevasse rühma ka vastavalt nende emakeelele.

Tundide ettevalmistamisel on mõned juhendajad väga põhjalikud, teised planeerivad spontaanselt. Planeerimise põhjalikkus on seotud juhendaja kogemuse ja enesekindlusega. Tundide ettevalmistamisel lähtutakse õppekavast, mille järgi plaanitakse tegevused ja nende ajakulu. Enne tundi kontrollitakse üle õppematerjalide ja vahendite olemasolu, plaanitakse tunni läbiviimise koht. Mõnikord on vaja juhendajatele enne tundi õppematerjale otsida või ise koostada.

Noorteringi läbiviimisel kasutatakse mitmekesisist õppemetoodikat ja võib väita, et see vastab nüüdisaegsele õpikäsitlusele. Suuremas osas on õpe aktiivne ja õpilast kaasav, teatud määral kasutatakse ka traditsioonilise õppe vorme. Kasutusel olevad õppemeetodid vastavad päästeala noorteringide programmile. Üldiseks põhimõtteks on teooria ja praktika vaheldamine, kusjuures juhendajad peavad praktilisi tegevusi tähtsamateks, mis ka lastele endile rohkem meeldivad. Noorteringid rakendavad väliseid koolitajaid, mis võimaldab katta teemasid, mille jaoks juhendajatel endal kompetentsi ei ole. Juhendajad eelistavad õuesõpet, kuid osa õppest toimub klassiruumis ning aeg-ajalt antakse ka koduseid ülesandeid. Noorteringides kasutakse

arvutipõhiseid õppemänge, kuid infotehnoloogia kasutamine on siiski võrdlemisi tagasihoidlik, arvuti-põhiseid simulatsioone ega virtuaalreaalsust ei kasutata. Selle asemel rakendatakse füüsilisel keskkonnal ja reaalsel olustikul põhinevaid simulatsioone, rollimänge ja elulisi ülesandeid.

Õppevahenditest on kasutusel slaidiesitlused, videod, kasutusel on ka õppemängud, erialased raamatud, päästetehnika ja -varustus. Ühes noorteringis on jagatud lastele märkimikud, kuhu nad saavad õppimise käigus märkmeid teha. Õppematerjale hangitakse internetist, neid vajadusel täiendades. Samuti on saadud materjale kolleegide käest ja välismaalt.

Selleks, et kohandada metoodikat erinevas vanuses laste iseärasustele, pakutakse erineva raskusastmega tegevusi ning ka teooriat esitatakse neile teistmoodi. Nooremate laste jaoks on õpe rohkem mänguline. Ka teooria ja praktika vahekorra osas üritatakse laste ealisi erinevusi arvesse võtta. Vanematele ja kogenumatele lastele võimaldatakse lisategevusi ning rakendatakse neid juhendaja abidena.

Noorteringide juhendajad hoiduvad laste formaalsest hindamisest. Mõned juhendajad ei pea teadmiste kontrolli üldse noorteringis vajalikuks, vaid tagasisidet saadakse mujalt. Tagasisidet saadakse peamiselt jooksva teadmiste kontrolli kaudu, mis toimub küsimuste ja vestluste vormis. Mõned juhendajad rakendavad mängulisi võtteid teadmiste kontrolliks ning mõned kasutavad ka teste, mis ebaseeldiva tegevusena toimivad kui karistusvahendid. Mõni juhendaja peab kõige olulisemaks tagasisideks seda, kui mõni noor oskab reaalses olukorras õigesti käituda või päästeringis õpitud rakendada, näiteks mõnda õnnetust ära hoida või abistada päästesündmuse juures.

Juhendajad peavad noorteringi läbiviimisel oluliseks teadmisi lastega töötamisest, pedagoogikast ja noorsootööst. Oluliseks peetakse ka teadmisi selle kohta, kuidas sama teema erinevalt edasi anda. Nende teadmiste tase juhendajatel on erinev, kuna juhendajad on erineva ettevalmistuse ja kogemusega.

Päästeringide juhendajad tunnistasid, et päästeringide läbiviimiseks on vaja kvaliteetseid õppematerjale. Praegu ühtsed materjalid puuduvad ning juhendajad otsivad ja koostavad neid ise. Kuna materjale ei jagata, siis jääb nende potentsiaal kasutamata. Puudust tuntakse juhendajatele mõeldud käsiraamatust, eakohastest videomaterjalidest, testidest ning õppematerjali vaheldumisest. Intervjueeritud noorteringide juhid pidasid oluliseks omavahelist

infovahetust ning kogemuste jagamist. Soovitati juhendajate tegutsemist komandode juures vabatahtlike päästjatena ning noortekeskuste küllastamist.

Uurimistulemuste põhjal tegi autor ettepaneku koondada kokku päästeringide juhendajate poolt väljatöötatud ja kasutatavad õppematerjalid ning moodustada nendest dünaamiline ja veebipõhine materjalide kogu. Enne avaldamist vaatab materjalid üle töörühm. Materjalide kogus olevaid materjale saavad kasutada kõik päästeringide juhendajaid. Juhendajatel on võimalik jooksvalt kogusse materjale juurde lisada ning autor kutsub neid üles looma uusi eakohaseid videomaterjale. Lisaks sellele tegi autor ettepaneku korraldada juhendajatele seminar. Samuti tuleks kasuks kui juhendajad üksteist vastastikku küllastaksid ja kogemusi jagaksid. Autor soovib korraldada õppemetoodilisi koolitusi noorteringide juhendajatele, kus koolituste teemadeks võiksid olla mitmekesiste ja uudsete õppemeetodite rakendamine, erinevas vanuses lastele õpetamine ja õpetamine erivajadustega lastele.

SUMMARY

The thesis is written in Estonian and it consist of 45 pages, 5 appendices and 62 references. The thesis is topical as the Estonian Rescue Board is ordering instructional tools for youth rescue group supervisions and it is necessary to determine the need for them. The topic of the thesis is novel as the need for these tools has not been studied. The research problem of the dissertation is what kind of support do the instructors of the youth groups need for their activities? The aim of the dissertation is to find out the need for instructional materials for youth rescue groups to create study material and to submit proposals increasing the opportunities for rescue youth work.

As a result of the work, it became clear that the extent of the preparation for youth group instruction is related to the instructor's experience and confidence. The preparation for the lessons is based on the curriculum, according to which activities and study materials are planned. A diverse teaching methodology that corresponds to learning modern approach is applies in the lessons. The most important teaching methods are alteration of theory and practice, the use of external teachers, outdoor learning, the use of simulations based on the physical environment and the real situations and the use of role-plays.

The teaching aids include slide shows, videos, educational games, professional books, rescue equipment and equipment. Youth group instructors often obtain teaching materials online and, if necessary, supplement them. Supervisors believe the problem is the lack of high-quality teaching materials.

In order to adapt the methodology to the characteristics of children of different ages, activities of different levels of difficulty are offered and the theory is presented to them in a different way. Youth group instructors refrain from formally assessing children. Feedback is obtained mainly through ongoing knowledge checks.

According to the research results, the author proposed to compile the study materials developed and used by rescue circle instructors and to form a dynamic and web-based collection of materials. In addition, the author proposed to organize a seminar for instructors. It would also be useful for tutors to visit each other and share experiences. The author recommends organizing teaching methodological trainings for youth group instructors.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Alumäe, T., Tilk, O, Asadullah. (2018). Advanced Rich Transcription System for Estonian Speech, Baltic HLT 2018.

Aksit, F., Niemi, H., & Nevgi, A. (2016). Why is active learning so difficult to implement: The Turkish case. *Australian Journal of Teacher Education*, 41(4), pp. 94–109.

Auerbach, A. J., Higgins, M., Brickman, P., & Andrews, T. C. 2018. Teacher knowledge for active-learning instruction: Expert–novice comparison reveals differences. *CBE—Life Sciences Education*, 17(1), pp. 1–14.

Baker, A. 2016. Active Learning with Interactive Videos: Creating Student-Guided Learning Materials. *Journal of Library & Information Services in Distance Learning*, 10(3–4), pp. 79–87.

Baum-Valgma, T. & Smoreitsik, A. 2010. *Aktiivõppe võtted eesti keele ja kultuuri õpetamiseks kutseõppeasutustes*. Tallinn: Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed.

Bonesso, S., Gerli, F., & Pizzi, C. (2015). The interplay between experiential and traditional learning for competency development. *Frontiers in Psychology*, 6., pp. 1–18.

Brod, G. 2020. Generative Learning: Which Strategies for What Age?. *Educational Psychology Review*, pp. 1–24.

Brokenleg, M. & Van Bockern, S., 2003. The Science of Raising Courageous Kids. *Reclaiming Children & Youth*, 12(3), pp. 22–26.

Buckles, S. & Hoyt, G. 2006. Using Active Learning Tehniques in Large Lecture Classes. Rmt: W. Becker, S. Becker & M. Watts. toim. *Teaching Economics: More Alternatives to Chalk and Talk*. Cheltenham: Edwar Elgar Publishing, pp.77–93.

Çakiroğlu, Ü. & Gökoğlu, S., 2019. Development of fire safety behavioral skills via virtual reality. *Computers & Education*, 133, pp. 56–68.

Castronova, J. A. 2002. Discovery learning for the 21st century: What is it and how does it compare to traditional learning in effectiveness in the 21st century. *Action Research Exchange*, 1(1), pp. 1–12.

Chi, M. T., & Wylie, R. 2014. The ICAP framework: Linking cognitive engagement to active learning outcomes. *Educational Psychologist*, 49(4), 219–243.

Coorey, J. 2016. Active Learning Methods and Technology: Strategies for Design Education. *International Journal of Art & Design Education*, 35(3), pp. 337–347.

Coles, C. D., Strickland, D. C., Padgett, L., & Bellmoff, L. 2007. Games that “work”: Using computer games to teach alcohol-affected children about fire and street safety. *Research in Developmental Disabilities*, 28(5), pp. 518–530.

- Dasu, V. & Gujari, B. 2015. Technology-Enhanced Learning Through ICT Tools. Rmt: R. Natarajan toim. *Proceedings of the International Conference on Transformations in Engineering Education: ICTIEE 2014*. New Delhi: Springer, pp. 203–216.
- Dib, N. 2012. Behavioural Skills Training. Rmt: N. Seel toim. *Encyclopedia of the Sciences of Learning*. New York: Springer, pp. 437–438.
- DISBEG. 2018. *Metoodiline materjal tööks laste ja noortega*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://erasmusplusdisbegest.files.wordpress.com/2018/01/erasmus-raamat-tc3b5lge.pdf> [Kasutatud 22 04 2021].
- Edwards, C. H. 2011. *Educational Change: From Traditional Education to Learning Communities*. Plymouth: Rowman & Littlefield Education.
- Fu, Y., & Li, Q. 2020. Immersive Virtual Reality for Fire Safety Behavioural Skills Training via Gesture-based Technology. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 825(1), pp.1–6.
- Hai-Jew, S. 2020. *Building and Maintaining Adult Learning Advantage*. Hershey: IGI Global.
- Hair, J. 2015. *Essentials of Business Research Methods*. Armonk: M.E. Sharpe
- Hamamrad, A. 2016. Integrating CALL into Language Teaching: Implementing WBL Technique to Teach English Language to EFL Learners in a Secondary School in Kurdistan Region. *Journal of Education and Practice*, 7(1), pp. 38-47.
- Haridus- ja Teadusministeerium, 2006. *Noorsootöö strateegia 2006-2013*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://www.hm.ee/sites/default/files/noorsootoo_strateegia_0.pdf
[Kasutatud 16 01 2021].
- Haridus- ja Teadusministeerium, 2020. *Noortevaldkonna arengukava 2021-2035*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://www.hm.ee/sites/default/files/noortevaldkonna_arengukava_2021-2035_eelnou_13.07.2020.pdf
[Kasutatud 19 01 2021].
- Innusaar, I., 2014. *Päästeala noorteringide jätkusuutlik koolitusprogramm. Lõputöö*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Johnson, D. & Johnson, R. 2019. Cooperative Learning: The Foundation for Active Learning. Rmt: S.M. Brito toim. *Active Learning: Beyond the Future*, London: Intechopen pp. 59–70
- Kaldoja, M.-L. 2015. Sotsiaalne pädevus. Rmt: E. Kikas & A. Toomela toim-d. *Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine*, lk 185–207.
- Kimonen, E., & Nevalainen, R. 2005. Active learning in the process of educational change. *Teaching and Teacher Education*, 21(6), pp. 623–635.

- Kõiv, K. 2010. Inimeseõpetus esimeses ja teises kooliastmes. Rmt: E. Kikas toim. *Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes*. Tartu : Haridus- ja Teadusministeerium, lk 320–329.
- Laherand, M.-L- 2010. *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.
- Lathika, K. 2016. Student centered learning. *International Journal of Current Research and Modern Education*, 1(1), pp. 677–680.
- Luht-Kallas, K. 2020. *Päästetööd: toetav õppematerjal õpetajale*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Martlew, J., Stephen, C., & Ellis, J. 2011. Play in the primary school classroom? The experience of teachers supporting children’s learning through a new pedagogy. *Early Years*, 31(1), pp. 71–83.
- Miltenberger, R. G. 2008. Teaching Safety Skills to Children: Prevention of Firearm Injury as an Exemplar of Best Practice in Assessment, Training, and Generalization of Safety Skills. *Behavior Analysis in Practice*, 1(1), pp. 30–36.
- Mulongo, G. 2013. Effect of active learning teaching methodology on learner participation. *Journal of Education and Practice*, 4(4), pp. 157–168.
- Mytton, Goodenough, T. & Novak, C., 2017. Children and young people’s behaviour in accidental dwelling fires: A systematic review of the qualitative literature.. *Safety Science*, 96, pp. 143–149.
- National Volunteer Fire Council. 2016. *Junior Firefighter Program HANDBOOK. 2nd edition*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.nvfc.org/wp-content/uploads/2016/08/juniorhandbook2ed.pdf>
[Kasutatud 22 01 2021].
- National Volunteer Fire Council. 2020. *Core Competencies for the Junior Fire Service* [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.nvfc.org/wp-content/uploads/2020/07/National-Junior-Firefighter-Program-Core-Competencies.pdf>
[Kasutatud 21 02 2021]
- Nguyen, C. D. 2018. The construction of age-appropriate pedagogies for young learners of English in primary schools. *The Language Learning Journal*, pp. 1–14.
- Noorsootöö seadus. 2020. RT I 2010, 44, 262.
- Palusaar, J. 2018. Üliõpilase ja juhendaja koostöö Sisekaitseakadeemia rakenduskõrghariduse lõpupraktikal. Magistritöö. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Peko, A., & Varga, R. 2014. Active learning in classrooms. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 60(31), pp. 59–73.

- Petersen, C. I., & Gorman, K. S. 2014. Strategies to address common challenges when teaching in an active learning classroom. *New Directions for Teaching and Learning*, 2014(137), pp. 63–70.
- Päästeamet, 2016. Päästeameti strateegia aastani 2025 [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.rescue.ee/files/2018-09/srateegia-est-web.pdf>
[Kasutatud 05 01 2021].
- Päästeamet, 2019. *Pääste noorteringi koolitusprogramm*.
- Päästeamet, 2021. *Päästeala noorteringid*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.rescue.ee/et/juhend/paeasteala-noorteringid/noorteringi-tookorraldus>
[Kasutatud 23 01 2021].
- Raud, S., 2019. *Päästeala noorteringide õpiväljunditepõhised hindmiskriteeriumid. Lõputöö*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Safin, R., Korchagin, E., Vildanov, I., & Abitov, R. 2020. On professional and pedagogical competence development of technical university teaching staff. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 890(1), pp.1–5.
- Sarv, E.-S. 2021. Väärtused - õppiv organisatsioon. [Võrgumaterjal]
Available at:
https://www.tlu.ee/opmat/ka/opiobjekt/Teadmusinglus_ja_teadmusloome/vrtusedppiv_organisationsioon.html
[Kasutatud 04 05 2021].
- Sewagegn, A., & Diale, B. 2019. Empowering Learners Using Active Learning in Higher Education Institutions, Rmt: S.M. Brito toim. *Active Learning: Beyond the Future*, London: Intechopen, pp. 31–42.
- Shang, Y., Shi, H., & Chen, S. S. 2001. An intelligent distributed environment for active learning. *Journal on Educational Resources in Computing (JERIC)*, 1(2es), pp. 1–17.
- Sims, R. 2000. An interactive conundrum: Constructs of interactivity and learning theory. *Australasian Journal of Educational Technology*, 16(1), pp. 45–57.
- Slabina, P. 2017. Liikumine koostöise õppimise suunas. Rmt: M. Heidmets toim. *Õpikäsituse teooriad, uurimused, mõõtmine. Analüütiline ülevaade*. Tallinn: Tallinna Ülikool, lk 45–62.
- Smith, A. C., Stewart, R., Shields, P., Hayes-Klosteridis, J., Robinson, P., & Yuan, R. 2005. Introductory biology courses: a framework to support active learning in large enrollment introductory science courses. *Cell Biology Education*, 4(2), pp. 143–156.
- Smith, S., & Ericson, E. 2009. Using immersive game-based virtual reality to teach fire-safety skills to children. *Virtual Reality*, 13(2), pp. 87-99.

- Spooner, E. 2015. *Interactive Student Centered Learning: A Cooperative Approach to Learning*. London: Rowman & Littlefield.
- Stará, J., Chvál, M., & Starý, K. 2017. The role of textbooks in primary education. *E-Pedagogium*, 17(4), pp. 60–69.
- Suciu, A. I., & Mata, L. 2011. Pedagogical competences—the key to efficient education. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(2), pp. 411–423.
- Zayapragassarazan, Z., & Kumar, S. 2012. Active learning methods. *Online Submission*, 19(1), pp. 3–5.
- Toomela, A. 2015. Arengust, õpetamisest, õppimisest ja pääsukestest. Rmt: E. Kikas & A. Toomela toim-d. *Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine*, lk 15–33.
- Uibu, K. & Voltein, E. 2010. Eesti keel. Rmt: E. Kikas toim. *Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes*. Tartu : Haridus- ja Teadusministeerium, lk 215–242.
- Varga, F. 2018. Structural and operational model for volunteer fire brigades. *Hadmérnök*, 13(11), pp. 345–359.
- Verdu, A., Lorenzo, R., Revilla, M., & Regueras, R. 2010. *New Learning Paradigm: Competition Supported by Technology*. Bogota: Sello Editorial
- Vinter, K. 2017. Traditsiooniline vs konstruktivistlik õpikäsitus. Rmt: M. Heidmets toim. *Õpikäsitus: teooriad, uurimused, mõõtmine. Analüütiline ülevaade*. Tallinn: Tallinna Ülikool, lk 8–31.
- Õunapuu, L. 2012. *Valimid kvantitatiivsetes ja kvalitatiivsetes uurimustes*. [Võrgumaterjal] Available at: <https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/27764/index.html> [Kasutatud 11 12 2020].

LISAD

Lisa 1. Teemad päästeala ringi õppekavas

Teema	7–10 aastat	11–15 aastat	16–19 aastat
Päästeala tutvustus	X		
Kursuse sissejuhatus		X	
Sissejuhatus ja õigusalused			X
Päästetöö teenuste tutvustus			X
Põlemiskeemia- ja füüsika			X
Tuleohutus	X	X	
Esmaabi	X	X	
Päästevarustus- ja tehnika	X	X	X
Päästetööde korraldamine			X
Vesivarustus			X
Tulekustutustööd			X
Olmeohutus	X	X	
Veeohutus	X	X	
Eriolukorrad	X	X	
Eriohud			X
Sidepidamiskord			X
Liiklusohutus	X	X	
Õnnetusteadete menetlemine ja hädaabinumbrile helistamine	X	X	
Demineerimine	X	X	
Päästeseadus ja meetmete rakendamine			X
Sportimine	X	X	
Koolitusõpe			X
Õpitu kinnistamine	X	X	X
Arvestuse sooritamine	X	X	X
Muud tegevused	X	X	X
Iseseisev töö	X	X	X

Allikas: autori koostatud Innusaar (2014) järgi

Lisa 2. Kutse uuringus osalemiseks

Lugupeetud Noorteringi juhendaja,

Tere, olen Martin Peerna Sisekaitseakadeemia 3. kursuse kadett ja palun Teil osaleda oma lõputöö „Õppematerjali vajadus päästeala noorteringides“ raames läbi viidavas intervjuus. Uurimistöö eesmärgiks on välja selgitada, millist tuge noorteringide juhendajad vajavad päästeala noorteringide tegevuseks. Soovin lõputöö saavutamiseks viia läbi intervjuu igas regioonis, kus osalevad korraga tegutsevad noorteringide juhendajad.

Lõputöö juhendaja on Sisekaitseakadeemia vanemlektor Kadi Luht- Kallas ja kaasjuhendaja Lõuna päästkeskuse ennetusbüroo nõunik Riivo Mølter.

Intervjuu võtab aega orienteeruvalt 20–40 minutit. Uuringu tulemused avaldatakse Martin Peerna lõputöös. Andmetele ligipääs jääb ainult uuringu läbiviijale ja tema juhendajale Sisekaitseakadeemia vanemlektor Kadi Luht - Kallasele.

Uurimistöö tulemuste põhjal valmib Sisekaitseakadeemia Päästeteenistuse eriala lõputöö. Kõik uuringu tulemused, andmed on kasutamiseks ainult käesoleva uurimistöö raames, mille tulemusel esitatakse ettepanek Päästeametile.

Olen väga tänulik kui osalete lõputöö intervjuus ja annate oma panuse päästeala noorteringide juhendajate õppematerjalide koostamisele!

Intervjuu aeg Skype keskkonnas 09.03.2021 kell 12.00. Teile saadetakse kutse meilile.

Lugupidamisega,

Uuringu läbiviija: Sisekaitseakadeemia, III kursuse kadett Martin Peerna, Otepää päästekomando päästja ja Kavilda vabatahtlike Pritsimeeste Seltsi liige. Täiendavate küsimuste tekkimisel pöörduda uuringu läbiviija poole e-maili või telefoni teel.

Martin Peerna

martin.peerna@gmail.com

5093962

Lisa 3. Fookusgrupi intervjuu kava

Fookusgrupi intervjuu, koostatud 27.02.2021

Sissejuhatav osa

Intervjueerija tutvustab ennast, oma tausta, uuringu eesmärki

Intervjueerija palub kõigil fookusgrupis osalejatel öelda oma nimi/perenimi

Intervjueerija palub kõigil fookusgrupis osalejatel tutvustada oma tausta, rääkida millises ringis ta juhendab, milline on päästetöö ja päästeringi juhendamise alane kogemus, kui palju on juhendatavaid ringis ning millist ettevalmistust ta on saanud juhendamiseks.

Sisuline osa

1. Millele mõtlete, kui planeerite tundi?
2. Mida ette valmistate?
3. Millist erialast ettevalmistust vajate tundide ettevalmistamiseks?
4. Millest lähtute gruppide moodustamisel? Siin võiks ehk küsida, et millises vanuses noored on korraga õppetundides osalemas? (mille alusel on grupeerimist teostatud, kui on? Vanus, osalemisaastad, kogemus vmt)
5. Kuidas tundi läbi viite? Kus viite oma tunde läbi (komando, noortekeskus, kool vmt. Alati ühes kohas või vastavalt teemale, tooge näiteid)
6. Mis õppevahendeid kasutate (käsiraamat, konspekt, virtuaalsed materjalid, ettekanne)
7. Kuidas oma tunde ette valmistate, milliseid allikaid ja abimaterjale kasutate?
8. Milliseid ülesandeid kasutate tunnis?
9. Kuidas teemasid edasi annate (rollimängud, avastav õpe, rühmatöö), algul teooria-pärast praktika? Siin mõtlen, et rühmas on erinevas vanuses lapsed.
10. Kuidas hindate õpilaste arusaamist teemast/teemadest/tunnist?
11. Millist tugimaterjali vajaksid õpetajad? (infopäev, käsiraamat, veebiseminar)

Vajadusel esitab intervjueerija küsimuste vahel diskussiooni tekitavaid küsimusi

Väljajuhatav osa

Intervjueerija tänab fookusgrupis osalejaid intervjuu eest.

Lisa 4. Noorteringi läbiviimise metoodika kategooriad

Kategooria	Alamkategooriad	Sagedus
Üldised põhimõtted	Õppekavast lähtumine	7
	Koolitamine pehme meetmega	1
	Teooria ja praktika vaheldamine	7
	Näidete toomine	1
	Realistlikud situatsioonid sarnaselt õppustega	3
	Kordamine tunni alguses	4
	Jooksvate sündmuste käsitlemine	4
	Premeerimine	2
	Nutiseadmed keelatud	1
	Välised koolitajad	14
Õppemeetodid	Klassiruumis toimuv õpe	1
	Õuesõpe	8
	Väljasõidud	4
	Distantõpe	2
	Kodused ülesanded	7
	Loeng	3
	Videote vaatamine	7
	Nägemis- ja kuulmismälu treening	1
	Arutelu	2
	Lugemine	1
	Praktilised tegevused	12
	Rollimäng	5
	Rühmatöö	3
	Mängulised ülesanded	8
	Õppemängud arvutis	4
	Mälumäng	1
	Ristsõnad	3
	Lauamängud	1
	Loovtööd	3
	Võistlused	3
Muud tegevused	Eesti keele õppimine	1
	Meelelahutuslikud tegevused	3
	Käitumise õppimine	1

Lisa 5. Nooreringi läbiviimiseks vajaliku toe kategooriad

Kategooria	Alamkategooriad	Sagedus
Teadmised	Õpetamine uuele põlvkonnale	1
	Lastega töötamine	1
	Noorsootöö	2
	Pedagoogika	3
	Erinevas vanuses laste õpetamine	1
	Erivajadustega laste õpetamine	1
	Kuidas sama teemat erinevatel viisidel edasi anda	2
	Projektijuhtimine	1
	Teadmiste uuendamine	1
Õppematerjalid	Materjalide kogu	8
	Rühmajuhtide poolt loodud materjalide jagamine	2
	Käsiraamat (paberil, digitaalne)	3
	Virtuaalsed materjalid	2
	Eakohane videomaterjal	1
	Vahelduv õppematerjal	1
	Testid	1
	Kvaliteetsed materjalid	1
	Lastele sobiv päästevarustus	1
	Tuletõrjespordi materjalid	1
Tegevused	Juhendajate vaheline infovahetus	1
	Infopäev	1
	Videokoosolek	1
	Praktikapäevad juhendajatele	2
	Koolitused	2
	Õppematerjalide tagasisidestamine	1
	Nooreringide vastastikused külastused	1
	Noorsootöö jälgimine	1
Muu	Tunnustamine	1
	Vahendid väliskoolitajatel kutsumiseks	1